

PRIMORSKA BORBA

Leto III. - Št. 7

Ajdoščina, 15. februarja 1947

Cena 4 jugolire — 8 metrolir.

S podpisom mirovne pogodbe je FLRJ pokazala, koliko ceni mednarodno sodelovanje in vzpostavitev svetovnega miru

9. februarja je v Kopru 15.000 istrskih kmetov in delavcev spregovorilo:

»Naj živi naša ljudska oblast, ki je dala kmetom zemljo!«

V Istri vre, smo pisali pred tedni, ko so pričeli z delitvijo zemlje v Ankaranu. Završalo je najprej v Dekanih, Bertokih, Seminu, Pobegih, Vanganelu, Saletu in še naprej preko Portorož, Strunjana, Kroga in Kortesa, povsod kjer je še ostal sled fašizma, je udarilo: »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje!« Istrski kmeti in delavci so izražali svoje težave. Kot zaključek izvedbe agrarne reforme je 9. februarja doživel Koper največjo manifestacijo ljudskih množic. V zgodnjih jutranjih urah so se pričele zbirati po vaseh ljudske množice. Če si jih vprašal, kam gredo, so Istrani odgovorili: »Danes je naš dan, v Kopru bomo proslavili skupno zmago naše mlade, močne ljudske oblasti.« Številne zastave in transparenti so izražale voljo skupin, ki so se vile po istrskih poteh proti Kopru. Nekateri so jo mahali kar peš, drugi na kamionih in spet tretji na okrašenih vozovih. Topel je bil pogled na jugoslovanske trobojnice z rdečo peterokrako zvezdo, ki so se mešale z italijanskimi zastavami z rdečo zvezdo. Duh bratstva je v skupni borbi povezal prebivalstvo kot še nikoli, tako da predstavljajo danes slovenski kot italijanski antifašisti eno samo čvrsto in udarno silo. Dolgi sprevedi ljudstva, ki se je stekalo v vedno večjih potokih proti Kopru so pokazali, kako trdna je vez dveh narodov, ki sta doslej trpela in sedaj gradita roko v roki novo življenje.

Ljakeasta cesta tik pred Koprom je sprejemala valove ljudstva, ki je prihajalo. Prihajalo je s pesmijo z morjem zastav, zelenjem, veselo in polno življenja. Nič zato, če je bil dan februarjski, če se je vedrina tu in tam skrila, to razpoloženja ni moglo menjati. Ni bilo sonce tisto in tudi ne morská jasnina, ki je vrnila Istranom življenje. Pesem sama, borbená pesem tisočev delovnih ljudi in barve zastav s krvavoredečo zvezdo so pripovedovale odkod tolik zanos, veselje in zakaj tako razpoloženje in sreča.

Koprske ulice so pokazale, da so preozke za ljudsko morje, ki je pljusnilo v ulice. Stari zidovi so začutili novo življenje in kar nekam nerodno so kazali svoja siva lica. Pač pa je oživilo znotraj. Številne zastave po oknih so izpričevale voljo Koprčanov.

Vozovi in prišleci so se ustavljali na postaji, kjer je bilo določeno zbirališče. Tu so poskakali iz vozil in se uvrščali v sprevod. Vse od postaje pa prav do Kopra je bila ena sama vrsta ljudi, posejana s številnimi zastavami. Istočasno se je na drugi strani Kopra ob obali zbiral drug sprevod, delavci iz Izole in Pirana. Praznik kmeta je praznik delavca, praznik vseh delovnih ljudi, tako nam je govorila ta množica. Zganihi so se. Pred njimi dve mogočni delavski zastavi, tako so prikorakali na trg. Pot jih je vodila ob obali mimo velike sive in neprijazne stavbe. Zgodovina tega poslopja je mrka in mrzla. Tu so bili pod fašistično Italijo zapor, kamor so sinovi rimske

fašistične volkulje zapirali antifašiste in pretepali vsakogar, kdor ni »lajal skupno z njihovo volkuljo«. Ta okolica je bila poštenim Koprčanom in vsem, ki so bili prisiljeni doživeti zloglasne koprške zapore, skrajno zopurna.

Danes pa stopajo delavci mimo prejšnje mučilnice nasmejanih obrazov in polni zadovoljstva. Namreč na tleh leže rešetke, ki so branile prost razgled v svet in ki so bile stalen opomin fašistične podivjanosti. Namreč na tleh je na tleh, okna pa zevajo. Ljudska oblast je odredila, da se odstrani sramota in že več dni delavci žagajo železje. Nikoli več ne bodo v to poslopje zapirali poštenih Slovencev in Italijanov.

15 tisočglava množica, zbrana na Titovem trgu v Kopru ob priliki manifestacije 9. februarja

Na Titov trg se zbira ljudsko morje, iz vseh ulic, uličic in prehodov valovi. Na čelu sprevodov korakajo godbe z udarnimi koračnicami, ljudstvo poje. Se malo, pa je trg napolnjen do zadnjega kotička. Trg sam ima slavnostno lice.

Poslopje, okna in balkoni so zaviti v eno samo zastavo, nad sto jih je, jugoslovanske, italijanske, vse z rdečimi zvezdami, delavske in sindikalne, prepletajo trg. Balkoni so v svojem zelenju. Nad govorniškim balkonom je pritrjena ogromna peterokraka zvezda, ki ima v svojem jedru sliko delavca

Na trgu glava pri glavi, zastave, transparenti, slike ljudskih voditeljev. Napisi so ti povedali, kaj množica misli: »Naj živi ljudska oblast, ki je dala kmetom zemljo.« »Naj živi FLRJ, vzgled resnične demokracije!« »Živel Tito!« »Naj živi ZSSR!« itd.

Prihod predstavnikov ljudske oblasti in jugoslovanske armade je ljudstvo pozdravilo z navdušenim vzklikanjem. Govorili so: tov. Jakšetič, član Glavnega odbora SIAU, tov. France Perovšek, tajnik PPNKO, zastopnik JA, tov. Cont, član agrarne komisije, tov. Sokol in tovarišca Bosiljka, zastopnica ZAMJK.

Govorniki so poudarjali uspehe ljudske oblasti, ki so bili doseženi v koprskem okraju, med katere spada predvsem delitev zemlje. Poudarjali so zlasti slovensko-italijansko bratstvo in razumevanje ogromnih naporov koroških Slovencev, ki se borijo prav tako za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Ljudstvo je polno odgovarjalo z vzkliki ljudski oblasti, Komunistični partiji in zahtevalo priključitev k FLRJ.

Med govori je prispela na tribuno stafeta iz Bertokov, ki je prinesla resolucijo tamkajšnjih kolonov.

Posebno navdušeno je ljudstvo pozdravilo zastopnika jugoslovanske armade, ki je med drugim dejal: Mi bori vami obljubljamo, da bomo čuvali nad usodo Slovenske Istre. Predobro se zavedamo, da so naše meje na Soči, kjer so padali naši tovariši in so nam naročili, naj čuvamo Slovensko Primorje. Mi ga bomo čuvali.« Z zaupanjem je sledilo ljudstvo govoru, obrazi so žareli s ponosom, da je z njimi močna ljudska armada, ki je zato tu, da brani in čuva svoje lastno ljudstvo. Ploskanja in vzklikanja ni hotelo biti konca.

Zastopnica mladine je prikazala mladino jugoslovanskih narodov kot silo, ki dejansko pomaga pri izgrajenju petletnega gospodarskega načrta. Mladina koprškega okraja se ne čuti ločena od velike domovine Jugoslavije, zato bo mladina pomagala pri ustvarjanju načrtnega gospodarstva v Jugoslaviji in odšla na mladinsko progo Samac—Sarajevu, Mladina, ki bo ostala

Na svečanem skupnem zasedanju skupščin ajdovskega in grgarskega okraja so odposlanci navdušeno pozdravili ustanovitev novega goriškega okraja

Kakor smo stali v preteklem času kot najzvestejši sinovi slovenskega naroda na braniku naše domovine, kakor smo množično znali kljubovati prodiranju fašizma globlje v našo domovino, kakor smo se znali brezprimerno boriti in streti fašizem, kakor smo znali na ulicah naših glavnih mest tudi v preteklih dveh letih s krvjo zapečatiti našo pravico, tako bomo tudi od danes naprej med prvimi graditelji lepe, srečne in močne Titove Jugoslavije v zavesti, da smo del te silne ljudske države

Iz govora tov. Albina Vodopivca

V torek, dne 14. februarja, je bilo v Ajdovščini svečano zasedanje okrajnih skupščin ajdovskega in grgarskega okraja. To skupno zasedanje se je izvršilo na osnovi odloka Pokrajinskega poverjenstva, ki pravi:

Poverjenstvo PNOO za Slovensko Primorje izdaja po pooblastilu PNOO za Slovensko Primorje in Trst ter na podlagi členov 29 in 32 odloka Predsedstva PNOO za Slovensko Primorje o krajih, okrajih in okrožjih ter njihovih narodno osvobodilnih odborih z dne 22. sept. 1944, tale

od l o k :

Člen 1.

Združijo se naslednji okraji:

a) okraj Vipavski in okraj Grgarski v en okraj, ki se bo imenoval okraj Gorica, z začasnim sedežem v Ajdovščini, b) okraj Ilirska Bistrica in jugovzhodni del okraja Herpelje—Kozina v en okraj, ki se bo imenoval okraj Ilirska Bistrica, s sedežem v Ilirski Bistrici, c) ustanovi se nov okraj Sežana z začasnim sedežem v Herpeljah.

Člen 2.

1. V novo organizirani okraj Gorica spada:

a) vse ozemlje dosedanjega okraja Vipavsko z izjemo območja dosedanjega KNOO Vojnice, ki se priključi okraju Idrija, ter območje KNOO-jev Vrabče in Stjak,

b) vse ozemlje dosedanjega okraja Grgarski z izjemo območja KNOO Gorenja Tribuša, ki se vključi v okraj Tolmin.

2. V novo organizirani okraj Ilirska Bistrica spada:

a) vse ozemlje dosedanjega okraja Ilirska Bistrica,

b) jugovzhodni del dosedanjega okraja Herpelje—Kozina z območji KNOO po novi upravni razdelitvi Hrušica, Golac, Obrovo, Slivje in Trata.

doma, bo tudi delala in branila in čuvala ljudsko oblast. In če bo treba, bomo stvorili jurišni bataljon, ki bo čuval pravice delavca in kmeta. — Množica je odgovarjala z navdušenimi vzkliki.

Na govorniški oder je stopila tudi mala pionirka Alma, ki je govorila v imenu koprskih pionirjev: »Tudi mi, mali Titovi pionirji, se ne strinjamo s krivičnimi mejami. Čeprav smo še majhni in šibki, se bomo borili za naše pravice, za priključitev k Jugoslaviji.«

Druga, prav tako majhna pionirka je deklamirala pesem »Domovina«. Kot slednji so prišli na govorniško tribuno nekdanji koloni, med njimi tov. Peroša iz Pomjane. Zahvalili so se ljudski oblasti, ki jim je izročila v last zemljo.

Zaigrale so združene godbe, po trgu je odmevala delavska himna, mogočna pesem delovnih ljudi vsega sveta.

Pevski zbori celotnega koprškega okraja so združeno zapeli staro puntarsko pesem »Le vkup, le vkup uboga gmajna«. Italijanski pevski zbori so zapeli delavsko pesem. Sledile so še pesmi »Zdaj zaori pesem o svobodi in Prešernova »Zdravljica«.

Maršalu Titu in Koroškim Slovincem so bile poslale resolucije, kot znak bratstva in skupne borbe za svobodo in priključitev k Jugoslaviji.

Tako se je dan spremenil v pravo ljudsko slavnost. Množice so se razvrščale v sprevode in prepevale in vzklikale ljudski oblasti še dolgo po mestnih ulicah.

Popoldne so gojenci pedagoškega tečaja iz Portorož vprizorili igro »Zelena vrhica«. Mnogi iz med manifestantov so obiskali filmsko predstavo, kjer so predvajali sovjetski film. Prav tako so nastopale kulturne skupine in pevski zbori.

Med manifestacijo je bila odkrita spominska plošča, na kateri je poleg kmeta, ki orje zemljo, vklesan datum odloka o agrarni reformi (1. december) in dan zaključka delitve zemlje (9. fe-

3. V novo organizirani okraj Sežana spada:

a) območje KNOO-jev Črnica, Pregara, Gradinja, Sočera, Moravž, Gradišče in Loka—Hrastovlje, iz območja KNOO Trusko naselje, Zabavljje, iz območja KNOO Sv. Anton naselje Kocjančiči, iz območja KNOO Rižana naselje Rožar, iz območja KNOO Osp—Gabrovica naselje Gabrovica in del naselja Osp, kolikor ga bo pripadlo FLRJ,

b) ozemlje okraja Herpelje—Kozina z izjemo jugovzhodnega dela s KNOO-ji po upravni razdelitvi: Hrušica, Golac, Obrovo, Slivje in Tatra (člen 2, točka 2-b),

c) območje KNOO-jev Vrabče in Stjak (člen 2, točka 1-a).

Natančnejša razdelitev, obseg in sestav KNOO-jev v mejah posameznih okrajev v območju Slovenskega Primorja, ki bo priključen k FLRJ, je razviden iz priloženega seznama.

Člen 3.

Do novih volitev poslancev v okrajne skupščine ostanejo vsi odposlanci na svojih mestih. V okrajih, navedenih v členu 1. pa se razrešijo dosednji in izvolijo novi izvršilni odbori okrajnih narodno osvobodilnih odborov.

Člen 4.

Vse pravice in obveznosti dosedanjih okrajnih narodno osvobodilnih odborov preidejo z današnjim dnem na novo organizirane okraje.

Člen 5.

Ta odlok velja od današnjega dne.

Ajdovščina, dne 8. februarja 1947.

Tajnik poverjenstva PNOO:

France Perovšek, s. r.

*

Zasedanje skupščine je otvoril tajnik Pokrajinskega poverjenstva tov. France Perovšek. Tovariš tajnik je odposlanec razložil vzroke, ki so nastali. Nadaljevanje na 2. strani.

Statistična tabela delitve zemlje v Istri je slikovita in dokaj zgovorna

Mirovna pogodba z Italijo je podpisana

Naša vlada, vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije, je 10. februarja podpisala mirovno pogodbo z Italijo. Ob tej priliki je pooblaščen delegacija dodala protokol mirovne pogodbe izjavo, v kateri se naglašajo:

»Vlada FLRJ z obžalovanjem ugotavlja, da pri izdelavi dokončnega besedila mirovne pogodbe z Italijo zahteve in predlogi FLRJ niso bili v zadovoljivi meri upoštevani, čeprav je Svet ministrov za zunanje zadeve štirih velikih sil na svojem zasedanju v New Yorku v osnutku pogodbe, ki je bila sprejeta na pariški konferenci, napravil nekatere pozitivne spremembe.

To se tiče političnih, vojaških in ekonomskih klavzul ter mirovne pogodbe, zlasti pa njenih teritorialnih določb, ki jemljejo FLRJ tako jugoslovanska etnična ozemlja, kakor so Kanalska dolina, Benška Slovenija, področje Gorice, Tržiča, Trsta in severozapadne Istre. Na ta način je FLRJ prišla v položaj, da mora podpisati mirovno pogodbo z Italijo, ki krši elementarne nacionalne koristi njenih narodov in s katero so težko prizadeta njihova čustva. Vendar, ki je prisiljena, da podpisuje to mirovno pogodbo zaradi trdovratnega nerazumevanja nacionalnih pravic in koristi FLRJ po enem delu naših zaveznikov, in ki je hkrati v globokih skrbeh za usodo našega naroda, ki ostaja izven meja Jugoslavije, poudarja vlada FLRJ, da njeni narodi jemljejo nase to težko žrtev samo zato, ker v sedanjem času nikakor ne bi hoteli nase prevzeti odgovornosti, da ne bi dali svojega deleža za vzpostavitev miru med narodi.

Hkrati izjavlja vlada FLRJ, da se narodi Jugoslavije s podpisom te mirovne pogodbe ne odrekaajo tem ozemljem, ki so etnično njihova, ki pa bodo zaradi te pogodbe ostala izven mej FLRJ, in si tudi še v naprej pridržujejo pravico do teh ozemelj, ne glede na morebitne etnične spremembe, ki bi nastale v prihodnosti kot posledica tujega gospostva nad njimi.

S podpisom pogodbe je zaključena ena etapa trdega, toda slavne boja jugoslovanskih narodov za priključitev Julijske krajine k Jugoslaviji, v sklopu boja za ustvarjenje nove, ljudske države Jugoslavije. Ta boj dosedaj označujeta predosem dve stvari: herojska domovinska borba s fašisti in njihovimi sodelavci in nič manjša borba z delom naših bosiških vojniških zaveznikov, ki so začeli voditi grdo, fašizmu naklonjeno dolarsko politiko.

Samo komur ni všeč naša zmaga v tem boju, more danes podcenjevati njen pomen. Delovno ljudstvo pa ne, da je danes zmagovalo, kljub žrtvi, ki jo je doprineslo s tem, da se del našega naroda živi izven meja FLRJ. Zakaj? Na zasedanjih mirovne konference so prvič v zgodovini pred vsem svetom mogli delegati ljudsko demokratičnih držav dejansko zastopati ne le težnje svojih narodov, ampak težnje vseh demokratičnih sil v svetu sploh, to so težnje po ustvaritvi pravega miru, težnje, ki temelje na uničenju imperialističnega zaslužjevanja, izkoriščanja ter napadalnosti.

Tako nalogo je izvrševala tudi naša delegacija. Zato je posem razumljivo, da so jo pri njenem delu podpirali ne samo oni narodi Jugoslavije, ne samo njeni narodi, ki so v predelih cone A Julijske krajine v tej svoji odločni podpori morali preiti kri pod streli imperialistov ZVU, ampak so jo podpirale vse demokratične sile sveta. Zato je tudi prav pri vprašanju razmejitve med Italijo in Jugoslavijo mogla naša delegacija jasno pokazati vsemu svetu, da zagovornika imperialistične napadalnosti, zastopnika dolarske diktature Bevin in Byrnes ter vsa njuna družba nočejo miru, ker pomeni mir v njihovi oči konec ropanja, konec profitarstva in konec zločinske igre z narodi. In tako so tudi na vprašanje te razmejitve v celoti prišli na

dan imperialistične težnje Angloamerikancev, ki so hoteli znova storiti silno krivico narodom Jugoslavije in odtrgati vso Julijsko krajino od nje, ali pa jo napraviti celotno internacionalno.

Danes, ob podpisu mirovne pogodbe, je vloga teh imperialistov po zaslugi demokratičnih držav znana vsemu svetu, še več, razbite so celo vse imperialistične nakane okrog sklepanja mirovne pogodbe z Italijo. Poslednji up in nada imperialističnega sveta je bilo namreč pričakovanje, da Jugoslavija ne bo podpisala mirovne pogodbe. V tej nadi so razni goflički angloameriškega imperializma začeli delati svoje kombinacije, v katerih je bila jasna samo ena: kako škodovati Jugoslaviji. Uradne agencije imperialističnih držav so že govorile, da v primeru, če Jugoslavija ne podpiše, ne bo mogoče umakniti obojenih sil, da ne bo mogoče uresničiti štata v predelih okrog Trsta itd. Toda narodi Jugoslavije so znova dokazali, da znajo v boju za mir mnogo žrtvovati. Tisti, ki so storili Jugoslaviji krivico s svojo vsiljevalno politiko, niso pričakovali tako plemenite vloge narodov Jugoslavije, ker so hote pozabiti, kaj so narodi Jugoslavije v času borbe proti fašizmu dokoprineali, da je sploh lahko prišlo do sklepanja mirovne pogodbe.

Toda deklaracija, ki jo je Jugoslovanska delegacija priložila mirovni pogodbi, jasno govori, da se narodi Jugoslavije nikdar ne bodo odpovedali svojim ozemljem, četudi bi na njih nastale kakršne koli etnične spremembe, katerih vzroke mi dobro poznamo in ki izvirajo iz nasilja imperialistov.

S podpisom mirovne pogodbe pa se je istočasno odločila dokončno usoda za veliko večino ljudstva Julijske krajine: predeli toliko let ropane in mučene slovenske zemlje s tem postanejo dokončno sestavni del svoje domovine Jugoslavije. Uresničen je boj za priključitev k Jugoslaviji, zrušena je pred četrto stoletjem napravljena krivica, vsiljena meja za Postojno. Na ta način je zaključena borba za priključitev v osvobojenih predelih Slovenskega Primorja in to ljudstvo dokončno stopa v graditev svoje države, v ustrjevanje njenega gospostva in graditev srečne bodočnosti vseh narodov Jugoslavije.

Nadaljevanje s 1. strani.

Uli Poverjeništvu za sklicanje te skupne skupščine.

Stojimo neposredno pred priključitvijo tega ozemlja k FLRJ, je med drugim delal tovariš Perovšek. Nadalje je govoril o pomenu podpisa mirovne pogodbe, s katerim so narodi Jugoslavije s svojo žrtvijo ponovno doprineali k ustvaritvi miru. Takoj nato pa je tovarš Perovšek prešel na vprašanje nalog, ki etoje pred našim ljudstvom. Naši ljudje morajo takoj preiti k ustvarjanju delu in z naglimi koraki dobiti tako stopnjo oblasti kot stopnjo gospodarskega razvoja v ostalih predelih FLRJ. Prav zato pristopamo k ustvaritvi takih oblik ljudske oblasti in takega aparata oblasti, kot obstoja v ostalih predelih Slovenije in Jugoslavije. Naša ljudska oblast mora dokončno postati močno orožje v rokah ljudstva za doseg zmag v sredstvo, s katerim bo naše ljudstvo doletelo reakcije. Nadaljnja naloga pa je gospodarska graditev Jugoslavije, ki se odraža v vključitvi vseh njenih predelov in vsega ljudstva v izvršitev vsedržavnega načrta. Jasno pa je, da je pri graditvi tega treba poznati osnovne elemente, to je ustvarjanje strojev, s katerimi bomo delali druge stroje, gradnjo industrije, elektrifikacijo itd. Samo sovražniki ljudstva bi radi danes videli, da bi pri nas delali namesto težkih strojev megle in lertače in bili od mednarodnega kapitala vsled tega odvisni.

Pred sklepom svojega pozdravnega govora je tovariš Perovšek naglasil važnost boja proti reakcionarjem, ki je prav v tej zapadnih predelih Jugoslavije tako pomemben. Za angleške imperialistične agente pri nas ni prostora.

Potem je tovariš Perovšek pozval odposlanca, naj si iz svoje srede izvolijo delovno predsedstvo, in ko je bilo slednje izvoljeno, je predal vodstvo skupščine slednjemu.

Pred pristopom k delu je ljudski odposlanec iz Kamenj v Vapavski dolini, tovarš Vodopivec Albin, imel na odposlanec govori, v katerem se je široko dotaknil mednarodne politične situacije. Med drugim je dejal: »10. februar je dan velike zmag za vse jugoslovanske narode, za vse naše ljudstvo. Kakšna je razlika med tem dnevom in med žalostnim dnevom, ko je bila podpisana rappaška pogodba. Tedaj je bil za nas strašen dan: ljudje so izbežali sloven-

FAŠISTIČNA DRHAL NAPADLA SEDEŽ JUGOSLOVANSKE DELEGACIJE V RIMU

Na dan podpisa mirovne pogodbe z Italijo so fašistični elementi organizirali v Rimu demonstracije, ki so v polni meri pokazale svoj provokatorski značaj.

Okrog poldne je skupina nekaj sto mladeničev, očitno vzpodbujena s strani starejših, ki so bili med njimi, prišla pred poslopje jugoslovanske delegacije pri zavezniškem Posvetovalnem odboru za Italijo z zastavami Trsta, Pulja in Reke, ter vzklikala proti Jugoslaviji. Drhal je vdrla v poslopje ter skušala razbiti vrata, ki vodijo v pisarne jugoslovanske delegacije. Neki stražnik je v tem trenutku izstrelil nekaj strelav v zrak in drhal se je razbežala.

Pred tiskovni urad naše delegacije je nato prišel neki karabinjerski brigadir in zahteval, da so izročijo orožje in sname zastavo. Prav tako je od jugoslovanskega tiskovnega atašea zahteval, da se legitimira.

Med napadom na prostore jugoslovanske delegacije se je na drugi strani pojavila skupina delavcev in demokratičnih elementov, ki se je približala, da razžene napadalce, toda policija je to skupino zadržala.

V zvezi s tem so prišli številni tuji in domači novinarji ter zahtevali pojasnila o napadu. Novinarji so soglasno obsodili napad in dogodek označili kot težak in provokatorski.

Tudi ves popoldanski tisk je objavil vidne komentarje o provokatorskem napadu na jugoslovansko delegacijo. Zaradi škandaloznih izpadov drhali so bili celo reakcionarji listi prisiljeni izjaviti, da nimajo nobenih stikov s takimi incidenti. Drugi listi razkrinkujejo fašistične provokatorje, ki so demonstracije izkoristili v svoje namene.

Tako ugotavlja »Giornale d'Italia«, da so napadalci nosili fašistične zastave.

»Giornale della Sera« piše, da je skupino, ki je demonstrirala pred sedežem jugoslovanske delegacije, vodil sin znamenitega fašističnega veljaka D'Annunzia, Mario.

»Repubblica« objavlja pod naslovom »Zaman so solze za minulimi časi« bla-takoj uvesti preiskavo in storiti potreb-

nek, v katerem prikazuje napad provokatorskih elementov. V članku je rečeno, da so provokatorji izkoristili celo okroge, da so nosili transparente z napisi: »Živela kraljevska mornarica!« kakor tudi, da so po zidovih pisali gesla »Živel Duce«.

V zvezi s tem drznim napadom fašističnih elementov je jugoslovanska delegacija pri zavezniškem Posvetovalnem odboru za Italijo izdala naslednje poročilo:

»Dne 10. t. m. okrog 12. ure se je pred poslopjem, v katerem so prostori jugoslovanske delegacije, v ulici Quintino Sella 56, zbralo okrog 300 oseb, po večini mlajših ljudi. Skupina je začela pred poslopjem vpiti in žvižgati ter je nosila zastave Trsta, Pulja in Reke. Med drugim so vzklikali proti Jugoslaviji in njenemu državnemu vodstvu. Okrog 12.28 ure so pričele napad na poslopje s kamenjem in opekami ter so na ta način

Italijanski tisk ostro obsoja ravnodušnost policije med napadom

Celokupni rimski tisk prinaša obširne komentarje in opise izživalnega napada fašistične drhali na službene prostore jugoslovanske delegacije.

»Unitas« piše, da so se ob fašističnem napadu uradniki jugoslovanske delegacije umaknili v svoje službene prostore v upanju, da se bodo duhovito pomirili. Ko pa so videli, da se divjanje izživlja še povečuje in je dosegla svoj višek v žalitvi jugoslovanske nacionalne zastave in v napadu na vrata prostorov delegacije, je stražnik izstrelil nekoliko strelav v zrak, da bi preplašil napadalce. Tudi ob tej priliki se je opazilo, da je policija prišla šele takrat, ko je bilo skoraj vse že končano.

»Umanità« piše: »Mislimo, da ni potrebno poudarjati, kako zelo težki so izpadi, ki so se odigrali v Rimu in ki so bili naperjeni zoper službene prostore tujih diplomatskih predstavništav. Minister za notranje zadeve bi moral

razbiti okna prostorov v drugem nadstropju.

Okrog 12.30 je skupina kakih 50 oseb vdrla z ulice v poslopje in se med razbijanjem oken na stopnicah povzpela v drugo nadstropje do vrat, ki vodijo v pisarne delegacije. Ta skupina je pričela razbijati vrata in jih je težko poškodovala. Skušala je prodrati v uradne prostore, da bi jih opustošila, odstranila s poslopja zastavo in uradništvo fizično napadla. Ko so vrata zaradi udarcev in pod pritiskom napadalcev skoraj popustila in ker niso pomagali ukrepi, ki so bili podvzeti, da bi se vrata utrdila, je dežurni stražnik po povelju predpostavljenih izstrelil v zrak deset nabojev iz brzostrelke. Nato so se demonstranti popolnoma nepoškodovani umaknili iz poslopja.

Ko se je skupina umaknila iz poslopja, je intervenirala italijanska policija in demonstrante na ulici razgnala.

ne ukrepe, ker se ne more dovoliti, da bi odgovorni policijski organi zanemarjali najosnovnejše varnostne ukrepe in pri tem dopuščali celo to, da demonstranti vdrejo v prostore delegacije tuje države.

»Risorgimento liberale« priobčuje besedilo uradne objave jugoslovanske delegacije in vprašuje »komu prav za prav koristijo ti žalostni izpadi?« Prav gotovo ne koristijo italijanskemu delovnemu ljudstvu, koristijo pa tistim, ki se ne boje izrabljati nacionalistične strasti za zavarovanje svojih nepoštenih koristi in da bi ponovno ponizali vse narod, ki bi ga jutri kakšen nov Mussolini znova hujšal, da se »rasa lakajev«.

Medtem ko ves tisk obsoja izživljanje in jih označuje za profašistična in protinacionalna, je policija še isti večer izpustila vse demonstrante, ki so sodelovali pri napadu fašistične drhali na prostore jugoslovanske delegacije, ne da bi jih kaznovala.

V PULJU TEČE SPET KRI, SPET SO PADLE ZRTVE

Fašisti so z bombami napadli prostore Mestnega odbora SIAU v Pulju

V nedeljo je ob 22 prišel pred vrata urada Mestnega odbora SIAU v Pulju človek, ki je trdil, da je delavec iz Tržiča, in zahteval, naj mu odpro. Pri vstopu v poslopje je pokazal znak z rdečo zvezdo in izjavil, da bodo za njim prišli še neki delavci. Pustil je vrata na pol odprta in se obrnil, da bi poklical ostale »delavce«, nato pa je odskočil za korak nazaj in vrzel ročno bombo. Bomba italijanske marke O. T. O. je eksplodirala na vhodnih vratih, razbila okna in povzročila znatno škodo. Nekaj sekund zatem so neofašisti vrgli drugo bombo. Zaradi teh eksplozij so bili težko ranjeni antifašisti, ki so imeli nočno stražo v prostorih Mestnega odbora SIAU, in sicer: Kuraca Mate, star 40 let, partizan, oče padlega borca; Klobot Ruggiero, star 27 let, partizan; Vladimir Juričič, star 30 let, partizan in Scropetta Luciano, star 20 let, partizan. Kuraca Mate je podlegel ranam v ponedeljek jutraj.

Takoj po tem zločinstvu so prišli angleški vojniki, ki so bili tako pijani, da niso mogli upostaviti reda, ampak so nasprotno povzročili še večjo zmedo. Namesto, da bi priganjali atentatorje, so grozili mimoidočim s palicami in jermeni. Končno sta prišla dva zavezniška vojaška policista, ki sta stopila v poslopje SIAU, kjer sta preiskala pritičje. S silo sta odprla vrata v neko sobo, češ da iščeta orožje.

Na koncu je prišla civilna policija, ki ni dopustila, da bi hkrati s patrolo zaradi identifikiranja atentatorjev odšli tudi antifašisti, ki so dobro videli teroriste.

Ob 23.30 se je zgodilo drugo težko zločinstvo, ki še enkrat dokazuje, kako so atentatorji hladnokrvno in po zrelem preudarku izvršili ta zločin s pomočjo in podporo nekaterih neofašističnih organizacij. Ko se je po mestu razširila novica o atentatu in o kritičnem stanju štirih delavcev, je ljudstvo izpraznilo javne lokale in obravnavalo to gnusno zločinstvo. V skupini, ki je šla po ulici Sergia, je bil tudi delavec Daniele Radeca z nekaterimi svojimi prijatelji. Opazil je, kako so se od neke skupine ločile tri osebe, ki so se ustavile pred poslopjem puljskega lista »Il nostro Giornale«, Radeca se je v svojimi prijatelji

približal tej trojici in zahteval, naj pokažejo, kaj imajo v žepih. Zločinci so poskušali napasti Radeco in njegove tovariše. Ko so antifašisti hoteli preiskati enega izmed teroristov, je ta izvelk iz žepa bombo in jo vrzel v poslopje lista »Il nostro Giornale«, drugi zločinec pa je v isti smeri vrzel fašistični liktorski znak. Nato sta oba zločince pobegnila. Bomba, ki je bila vržena v poslopje lista, je istega tipa kakor bomba, ki je bila vržena v prostore Mestnega odbora SIAU.

Nekoliko pozneje je prišla civilna policija, ki je aretirala enega zločince, ki so ga ujeli antifašisti. Priči Maria Druzeta in Daniele Radeca sta spoznala nekatere izmed atentatorjev in sicer Pietra Maraso, Luciana de Nardi in Silvina Kosi.

Fašistični zločinci so večeraj pobegnili z ladjo v Trst, čeprav je delegacija mešanov že predvčerajšnjim zvečer, pa tudi večeraj dopoldne zahtevala od poveljstva civilne policije, naj prepreči beg atentatorjev.

močne Titove Jugoslavije v zavesti, da smo del te silne, ljudske države.

Ljudski odposlanci so z viharim odobravanjem nagradili izvajanja tovariša tajnika Franceta Perovška in izvajanja odposlanca Vodopiveca Albina.

Za tem je bil ljudskim odposlancem prečitan odlok Poverjeništvu, ki so ga odposlanci z navdušenjem pozdravili. Na osnovi vsebine odloka sta predsednika vipavskega in grgarskega okraja tovariša Benevol in Savli podala v imenu celotnih okrajnih izvršnih odborov ostavko in ljudski odposlanci so prešli na volitve novega izvršnega odbora.

Na predlog ljudskega odposlanca tov. Janežiča je bil s silnim navdušenjem izvoljen nov Izvršni odbor, v katerega so ljudski odposlanci izbrali najbolj oglekeleno borec, najnaprednejše graditelje ljudske oblasti, med katerimi so zavzeli predsedniško mesto tov. Vižintin iz Renč, podpredsedniško tov. Vodopivec iz Kamenj in tajniško mesto tov. Valentinčič Viktor.

Zatem je predsednik kontrolne komisije za Vzhodno Primorsko okrožje tov. Janežič Andrej podal referat o ustroju Okrajnega ljudskega odbora, o poslovanju slednjega in o njegovih nalogah. Po njegovem referatu se je razvila živahna diskusija, ki je pokazala, kako živo se zanimajo ljudski odposlanci za delo organov svoje ljudske oblasti. Niso pa razpravljali le o funkciji okrajnega oblastnega aparata, ampak so našli tudi vprašanje krajevnih ljudskih odborov ter pomoči slednjim tako s strani Okrajnega izvršnega odbora kot s strani ljudstva samega. Ta diskusija je pokazala, da naši ljudje dobro razumejo, da so organi ljudske oblasti njihovo orožje v borbi za graditev svoje ljudske države in orožje za uničenje protiljudskih elementov.

Skupna skupščina ljudskih odposlancev ajdovskega in grgarskega okraja se je na ta način združila v skupščino skupnega goriškega okraja z začasnim sedežem v Ajdovščini.

borci naše Jugoslovanske armade, slovenski jezik bo v Trstu drugi uradni jezik, v vseh uradih in ustanovah bomo imeli tretjino Slovencev.

Končno je 10. februar za nas zmaga tudi zato, ker smo prekržili račune angloameriške reakcije, ki se je nadejala, da mi te pogodbe ne podpišemo. S podpisom pogodbe pa bodo morali Angličani in Amerikanci zapustiti s svojimi imperialističnimi tendencami Julijsko krajino in Italijo. Z njimi bo šla tudi velika opora italijanski reakciji in italijanske demokratične množice bodo imele možnost, da same vzamejo usodo svoje dežele v roke. Tako zmaga ljudskih sil pa pomeni tudi zmago pravičnih razmejitev v svetu.

Nato je odposlanec tov. Vodopivec omenil del govora, ki ga je imel prvi predsednik vlade Ljudske republike Slovenije tov. Boris Kidrič dne 5. maja 1945 v isti zgodovinski dvorani v Ajdovščini, v katerem je dejal, da je v tisti dobi upravičen naziv Primorske in Koroške. Ljudski odposlanec Vodopivec pa je ob splošnem navdušenju vzkliknil, da smo z 10. februarjem prenehali biti Primorci, da smo postali z 10. februarjem Slovenci in Jugoslovani. Osnovna naloga vsakega našega človeka danes je, da se prepoji z jugoslovansko državno zavestjo. V praksi to pomeni, da mora vsak od nas človek videti v uresničevanju petletnega načrta, ki predvideva industrializacijo Jugoslavije, izhodiščno točko za ustvaritev blaginje naših množic v državi in ustvaritev neodvisnosti države v svetu.

H koncu pa je tovariš Vodopivec dejal: »Kakor smo stali v preteklem času kot najzvestejši sinovi slovenskega naroda na braniku naše domovine, kakor smo množično znali kljubovati prodramu fašizma globlje v našo domovino, kakor smo se znali brezprimerno boriti in streti fašizmu, kakor smo znali na ulicah naših glavnih mest tudi v preteklih letih s krvjo zapečatiti našo pravico, tako bomo tudi od danes naprej med prvimi graditelji lepe, srečne in

razmejitve med Italijo in Jugoslavijo mogla naša delegacija jasno pokazati vsemu svetu, da zagovornika imperialistične napadalnosti, zastopnika dolarske diktature Bevin in Byrnes ter vsa njuna družba nočejo miru, ker pomeni mir v njihovi oči konec ropanja, konec profitarstva in konec zločinske igre z narodi. In tako so tudi na vprašanje te razmejitve v celoti prišli na

ZA SVOBODO KOROSKE

Prepričani smo, da bomo v skupni borbi zmagali, kot smo doslej vedno le zmagovali

Med zadnje manevre reakcionarne avstrijske vlade, ki bi hotela pred svetom zabrisati koroško vprašanje, spada naslednji poizkus. Deželna vlada Koroške, v kateri sedijo ljudje sumljive preteklosti, je poslala pred nekaj dnevi občinskimi odborom v Slovenski Koroški zahtevo, da predložijo resolucije o »nedeljivi Koroški«. Z drugo besedo, deželna vlada je hotela izsiliti dokumente, ki naj bi pričali o zahtevi koroških Slovencev, da ostanejo še naprej pod avstrijsko oblastjo. Nekateri odbori, ki so bili prisiljeni, so omenjeno resolucijo na zahtevo vlade poslali. Toda ljudstvo Slovenske Koroške je to takoj ostro obsodilo in poklicalo na odgovornost predsednike občin, ki so izvršili ukaz deželne vlade proti volji koroških Slovencev, pri čemer je zahtevalo, da takoj prekličejo resolucije ali pa podajo ostavko na svoje položaje. Bilo je mnogo zborovanj, na katerih je sprejelo ljudstvo resolucije, v katerih energično odklanja vsako misel o nedeljivi Koroški in zahteva priključitev k FLRJ.

Ljudstvo občine Zgornja Vesca je sklenilo tole resolucijo:

Slovenski prebivalci iz občine Zgornja Vesca smo zvedeli, da je bil naš predsednik Miskulnik prisiljen sklicati po ukazu namestnika deželne oblasti načelnika Jerliča sejo občinskega odbora, na kateri so sestavili zahtevano resolucijo o nedeljivi Koroški.

S tem v zvezi izjavljamo Slovenci, ki tvorimo večino prebivalstva te občine, da nima nihče pravice dajati izjave v našem imenu razen predstavnikov v Osvobodilni fronti, ker se te izjave tičejo samo nas Slovencev.

Da v bodoče ne bi prišlo do falsificiranja ljudske volje, zahtevamo, da pošlje predsednik občine načelniku Serliču naslednjo izjavo:

Mi Slovenci občine Zgornja Vesca smo bili, smo in bomo Slovenci. Borili smo se in se še bomo borili za našo osvoboditev in za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ.

Predsednik občine in član ljudske stranke Feliks Serežnj je dal na zahtevo ljudske občine Sveta vas naslednjo izjavo:

Izjavljam, da seje občinskega odbora za sprejem resolucije o »nedeljivi Koroški« nism sklical po lastni iniciativi, ampak po službenem ukazu. Resolucija o »nedeljivi Koroški« torej ne predstavlja volje ljudstva.

Taki so poizkusi sovražnikov slovenskega naroda. Nobena podlost jih ne ovira, kot jih ni prej, ko so zvesto služili svojemu »bog« Hitlerju. Hitlerja ni več, ostali pa so oni, nadaljujejo z zločini in terorjem, angleške okupacijske oblasti pa ščitijo bivše naciste in so zato skrivne za vsa zločinstva podivjanih nacistov nad koroškimi Slovenci.

Ljudstvo Slovenske Koroške se dosledno bori proti germanizatorskim reakcionarnim elementom, bori se za doseg svojih narodnostnih pravic, kar predstavlja edinole združenje z ostalim že svobodnim delom Slovenskega naroda, ki živi v sklopu nove Jugoslavije.

Priznati naporih bratov onkraj Karavank, da dosežejo velike pridobitve domovinske vojne, stoji zvesto v isti liniji ljudstvo Slovenskega Primorja in tako izpričuje svojo voljo.

Prebivalci vasi Hrastje pri St. Petru na Krasu, zbrani na množičnem sestanku, pošiljajo koroškim bratom iskrene pozdrave:

»Vaše želje, da bi se združili z brati, s katerimi ste v skupni borbi zmagali nad izdajalskimi krvniki fašisti, ki vas še danes skušajo zatirati, so bode izpolnile. Zato ker je to volja svobodnih ljudskih množic slovenskega naroda in volja vseh demokratičnih narodov sveta. Vaša borba, v katero smo vključeni tudi mi — mora primesti vam koroškim Slovincem svobodo in neodvisnost.

Kličemo vam in vas pozdravljamo s pozdravom, ki nas je združil v skupni veliki borbi:

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Iz prestolnice Sloveiske Istre mesta Kopra so poslali vsi nameščenci in uloženci ljudskih uradov namestnikom ministrom za zunanje zadeve v Londonu naslednje opozorilo:

»Opozarjamo vas na krivico, ki je bila storjena s saintgermansko pogodbo slovenskemu narodu, s katero je bila Slovenska Koroška po prvi svetovni vojni izročena na milost in nemilost germanizatorski Avstriji. Zahtevamo, da sedaj to krivico popravite, da upoštevate voljo in zahtevo ljudstva Slovenske Koroške po združitvi in združenju z ostalimi jugoslovanskimi narodi.

Zahteva po priključitvi k FLRJ ne temelji samo na zgodovinskih, gospodarskih in narodnostnih načelih, temveč temelji v junaški borbi koroških partizanov, ki so se borili skupno z jugoslovanskimi narodi do končne zmage.

Delovno ljudstvo se obrača do vseh odločujočih faktorjev, s posebnim zaupanjem se obrača do našega draga maršala Tita, kateremu zaupa vse, kar ljudstvo teži. Postojnsko ljudstvo mu v resoluciji piše:

»Soglasno zahtevamo priključitev Slovenske Koroške k skupni materi Jugoslaviji. Prepričani smo, dragi maršal, da boste zastavili vse svoje sile, da se naši bratje na Koroškem osvobodijo in vključijo v skupno domovino, kot ste zastavili vse svoje sile vselej, kadar se je pisala pravica našim jugoslovanskim narodom.

Tisoč in še več let trpijo koroški Slovenci pod tujim jarmom, žrtvovali na tisoče svojih sinov za svojo osvoboditev. Mi smo odločeni, da je dovolj krivic in barantanja z našimi brati na Koroškem in zahtevamo, da se jim ne sme več kratiti s krvjo pridobljene svobode.

Prosimo vas, dragi maršal, da to tolmačite povsod, da je to volja delovnega ljudstva — poštenih ljudi!

Prebivalci vasi Studenec so poslali pisano resolucijo predsedniku vade Ljudske republike Slovenije Mihi Marinku z naslednjo vsebino:

»Ogorčeni smo nad početjem avstrijske vlade in angleških okupacijskih oblasti v Slovenski Koroški, ki omogoča raznim bivšim nacistom, da vodijo še vedno stoletja staro uničevalno politiko napram Slovincem v Koroški.

Naša trdna volja je, da svoje brate v pravičnem boju podpiramo z vsemi svojimi silami, da bodo tudi oni priključeni k Ttovi Jugoslaviji, da se bodo uvrstili v izgradnjo naše nove demokratične Jugoslavije, kjer je oblast v rokah delovnega ljudstva. Prepričani smo, da bomo v skupni borbi zmagali kot smo doslej vedno le zmagovali.

In spet se obrača ljudstvo mesta Postojne in okolice v pismu Predsedstvu vlade LRS v Ljubljani:

»Zbrani na množičnem sestanku vas prosimo, da zastavite še nadalje vse sile v borbi za osvoboditev naših bratov iz še neosvobojene Koroške.

Tukaj zbrani delavci, kmetje in delovna inteligenca smo trdno prepričani, da boste storili vse kar je v vaši moči, da bo tudi Slovenska Koroška enkrat za vselej priključena k republiki Sloveniji in po njej ljudski republiki Jugoslaviji.

Dovolj je zločinskih reakcionarnih dejanj na Koroškem! Zahtevamo, da tudi naši bratje na Koroškem uživajo s krvjo priborjene pravice narodno osvobodilnega boja.

V Ilirski Bistrici se je zbralo ljudstvo na protestnem zboru. Namestnikom štirih zunanjih ministrov v Londonu sporočajo:

»Solidarno se pridružujemo slovenskemu koroškemu ljudstvu v zahtevi po priključitvi k FLRJ. Tamkajšnje ljudstvo se je aktivno udeležilo borbe proti nacizmu in fašizmu na strani zaveznikov. In ta borba je bila samo nadaljevanje odpora koroških Slovencev proti potlačevanju, ki ga vodijo danes prav tako kot v preteklosti.

Naši ljudski zavesti se odločno upira dejstvo, da bi se koroškim Slovincem ponovno prizadejala krivica kot se je po prvi svetovni vojni. Danes ko razpravljamo v Londonu o koroškem vprašanju, upoštevajte voljo naroda in mu vrnite pravice, za katere se je dosledno boril.

V Ajdovščini so se zbrali delavci in nameščenci Porajnskega avtopodjetja. Pokrajinskemu odboru za Slovensko Koroško so skupno napisali:

»Fašizem in nacizem ni mogel streti našega naroda, ki se je boril za pravico delovnega človeka. Z veliko pozornostjo zasledujemo dogodke na Koroškem, kjer fašizem in nacizem še deluje. Mi smo z vami! Nekdanji zavezniki so sicer pozabili na žrtve, ki smo jih dali za zmago skupne velike stvari, toda pravica mora zmagati. Zmagala bo zato, ker delavci v Slovenskem Primorju nismo sami v borbi za pravico, ker koroški delavci niso sami. Z nami je vse delovno ljudstvo sveta z veliko Sovjetsko zvezo na čelu.

Prebivalstvo vasi Črniče — Batuje je s sestanka Osvobodilne fronte poslalo koroškim bratom borbene pozdrave:

»Obljubljamo vam, da kakor smo se borili v teku NOV in vztrajali do dokončnega poraza nacifašizma, prav tako bomo vztrajali še nadalje ter vam stali ob strani, do dokončnega uresničenja našega skupnega cilja. Naš skupni cilj pa je, združitev vseh Slovencev v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji pod vodstvom maršala Tita. Naj živi borbena ljudstva Slovenske Koroške!

Ob cesti, ki se spušča s pobočja sivega Nanosa v Vip. dolino, leži vasica St. Vid, rojstni kraj narodnega heroja Janka Premrla — Vojka. Prebivalci, ki so ponosni na velikega sina svoje vasi, so sporočili koroškim bratom:

»Svetovna reakcija požrešno grabi po vaši lepi zemlji, ki je del naše domovine. Vztrajajte kot ste doslej na braniku svojih pravic in čuvajte ogenj, ki nam je prižgal luč svobode. Naše roke so močnejše.

Jugoslavija dosledno ruši vse načrte svetovne reakcije Zločinski plačanci imperialistične tujine, ki so hoteli rušiti moč naše države, so kaznovani

Delo ljudskih sodišč v Jugoslaviji je zgovoren dokaz, da se je svetovna reakcionarna golazen, ker ni uspela v mednarodni politiki oslabil Jugoslavije, začela posluževati agentov v notranjosti Jugoslavije, da bi s pomočjo njihovega zločinskega delovanja dosegla intervencijo proti ljudski državi, kakršna je Jugoslavija.

S tem namenom so imperialisti organizirali provokatorje, plačance, saboterje in jih formirali kot svoje špijone, v nekaterih primerih celo od oficijelnih konzularnih uradnikov.

Se je svez v našem spominu proces proti vojnomu izdajalcu narodov Jugoslavije Mihajloviču, komaj je izrečena v Beogradu obsodba nad špijoni, ki so dajali neresnične podatke o stanju v Jugoslaviji in izdajali vojne tajnosti svojim imperialističnim gospodarjem, z namenom, da škodujejo narodom Jugoslavije, že so pred sodišče: zopet agenti mednarodne reakcije.

V Makedoniji je pred ljudskim sodiščem bila obsojena tolpa, ki je formirala organizacijo terorističnih band. Plačanci tujine so priznali, da so hoteli zbirati čete, ki bi z nasilnim delovanjem škodovali ljudski republiki Jugoslaviji z namenom, da osnujejo na delu njenega teritorija neko drugo državo. Skupine teh zločincev so bile v zvezi z monarhističnimi bandami v Grčiji. Sam potek razprave je pokazal, da so njihovo delovanje podpirali celo oficijelni predstavniki, ki je turški konzul v Skoplju, ki je imel stike z zločinci. On jim je v svojih izjavah obljubljal ameriško pomoč.

V zaključnem govoru je javni tožilec LR Makedonije povedal jasno, da je razprava pokazala, da vsa navodila in priprave terorističnih dejanj in ustanavljanje protiljudskih organizacij potekajo iz inozemstva, iz Barja in fašistične Grčije. To je delo znanih fašističnih hlapcev in njihovih zaščitnikov v inozemstvu, med katere spada ameriški general Hudson, ki obljublja orožje tolпам, in turški konzul, ki izdaja banditom potne liste.

Te nizkotne akcije, kakor se jasno vidi, ne najdejo odziva pri poštenem ljudstvu, ampak slone na bednih ostankih okupatorjevih hlapcev, katerih roke so omadeževane s krvjo naših narodov. Zločinci so bili obsojeni — svetovni reakciji pa je bila izpodbita stopnička.

V Zagrebu so se znašli pred ljudskim sodiščem »Jehovci«, verska sekta, ki naj bi bila samo verska, v resnici pa so vršili propagando proti

službi v Jugoslovanski armiji in proti obnovi, istočasno pa pošiljali v Švico poročila o »preganjanjih« v Jugoslaviji. V plači vere so hoteli zaviti svoje zločinsko rovanje — pa so se kaj kmalu znašli pred ljudsko sodbo. Nit se plete vedno v isti smeri in nam na koncu vseh zločinskih akcij pokaže agente svetovne reakcionarne in imperialistične centrale. Zgodba še ni končana.

Tolpa, ki je razpečevala ponarejene bankovce, je bila razkrinkana — in obsojena. Ni šlo za ponarejevanje borih par tisočakov, mogoče za slepa-

rijo kot tako. Danes vemo, da so bili ponarejeni bankovci vtihotapljeni iz inozemstva, v notranjosti pa so delali razpečevalci, ki so bili s centralami tesno povezani. Oblasti so rešile problem, predvsem so rešile vprašanje valute, katero so hoteli mednarodni sovražniki Jugoslavije zrušiti in Jugoslavijo dejansko gospodarsko uničiti. Nitka pelje spet v inozemstvo kot v vseh protiljudskih akcijah — uspeh pa je vedno le eden sam — Jugoslavija se jača in krepi, tolče reakcijo in imperialistične agente in jo pred svetovno javnostjo razkrinkava.

Vatikan, sovražnik miru in človeštva Delo Vatikana je osredotočeno na skrivanje zločincev in na njihov prevoz v imperialistične brloge

Koncem januarja je vlada FLR Jugoslavije naslovila dve zaporedni noti državnemu tajništvu Vatikana. Prvo noto zaradi skrivanja znanih vojnih zločincev na ozemlju Vatikana in drugo zaradi omogočanja bega vojnim zločincem v južno Ameriko.

»Jugoslovanska vlada je bila obveščena, da se na ozemlju Vatikana nahajajo jugoslovanski vojni zločinci: Velmar, Janković, Nedeljković, Vasiljevič, Petrovič in Vujić. Njihova krivda je že bila ugotovljena tako s strani jugoslovanskih pristojnih oblasti, kakor tudi s strani ameriških in britanskih oblasti, ki jih zasledujejo v Italiji, da bi jih izročile jugoslovanskim oblastem, da jih postavijo pred sodišče,« tako se glasi prva nota, kjer na koncu jugoslovanska vlada poziva Sveto stolico, da izda potrebne ukrepe, da se zločinci aretirajo in predajo jugoslovanskim oblastem.

V drugi noti Jugoslovanska vlada sporoča, da je obveščena o odhodu italijanskega parnika »Andrea Grittie« v Južno Ameriko, s katerim je odpotovalo več jugoslovanskih vojnih zločincev, ki bi morali biti izročeni jugoslovanskim oblastem. Med njimi je odpotoval Dragutin Modercin, ki je bil od leta 1941 sodelavec Nemcev in pomočnik Ljotiča, srbskega voditelja fašistov, Vlaho Zarko, sodelavec hrvaškega krvnika Pavelića, številni ustaški in četniški poveljci.

Taka je resnica, Vatikan si je zavestno umazal svoje roke, ko se brati z vojnimi zločinci, kar nikakor ni poklic in dolžnost Svete stolice. Vatikan toliko pridiga o miru in vendar isto-

časno vrši dejanja, ki so naperjena proti interesom ne samo Jugoslavije, temveč proti vsem Združenim narodom. Sveta stolica daje zaščito ljudem, ki so krivi nešteti umorov, pod svojim plaščem skriva ljudi, ki so vsak čas zmožni dejanja kot se je zgodilo v Neaplju. Resnice ni mogoče prekriti, kot je nista mogla prekriti niti Rožman niti ustaški zločinec in organizator pokoljev Alojzij Stepić. Vatikan ni vzvišen nad ogabnimi in gnusnimi dejanji bližje preteklosti, njegova veličina pa v očeh poštenih ljudi in po takih dejanjih mora nujno biti sila majhna in — umazana.

Ugotovitve jugoslovanske vlade niso osamljene. Te ugotovitve so dostavile uradne angleške oblasti, pozna jih francoska javnost, ki je tudi razkrinkala zločince, ki so se odpravljali na odhod iz Genove. Italijanski napredni listi prav tako prinašajo sporočila od odhoda ladij iz Genove, ki vozijo v Španijo in Južno Ameriko vojne zločince vseh narodnosti. Komisija Svete stolice jim preskrbi potrebne listine pri mednarodnem Rdečem križu. List »Unita« piše, da se mora ta stvar o odgovornosti Svete stolice razčistiti pred javnostjo in končuje:

»Mi zaenkrat še objavljamo napreje vso to umazano trgovino med kriminalnimi tipi in Sv. stolico, da bi še bolj osvetlili to umazano aktivnost.

Kaj naj še dodamo k temu, da bo čim bolj jasna vloga, ki jo igra Vatikan? Mogoče to, povej s kom se bratis, pa ti povem kdo si. In še: vrana vrani oči ne izkljuje.

Grški fašisti bi radi zakrili svoje zločine pred anketno komisijo

V Grčiji se mudi anketna komisija, ki jo je poslala Organizacija združenih narodov, da bi proučila stanje, ki je nezdružljivo. Grško poslanstvo v Beogradu je dalj časa združevalo odhod jugoslovanskih predstavnikov in jim ni hotelo dati vizuma. Jugoslovanski predstavniki so dospeli z zamudo in se delo ni moglo razvijati. Komisija je poslušala izjavo bolgarskega in jugoslovanskega delegata, v kateri je bilo jasno raztolmačeno stanje v monarhistični Grčiji, v katero je krepko vmešano inozemstvo.

Policija je dala izbrisati po mestu napise »Smrt Bolgarom« — prej je bilo to dejanje kaznovno, napisi so stari že leto in pol. Grška fašistična vlada je razpustila koncentracijska taborišča, jetnike pa poslala v druge trdnjave. Vlada sama odsvetuje vsa ostra razpravljanja o stanju, ki jih načenjajo poslanci liberalne stranke, češ da čas ni »primeren«, ker biva v Grčiji anketna komisija. V Atenah izhajajo spet časopisi komunistične

in vztrajne, vedno pripravljene pomagati vam, zato nadaljujte borbo, dokler ne bo popolnoma pregnan zločinski fašizem.

Prav tako kot v slednji vasi Slovenskega Primorja so se zbrali tudi delavci in nameščenci Pokrajinskega gradbenega podjetja »Primorje« v Vipavi, ki pišejo Pokrajinskemu narodno osvobodilnemu odboru za Slovensko Koroško:

»V narodno osvobodilni borbi ste se, prav tako kot mi borili proti skupnemu sovražniku, pod enotnim Titovim vodstvom, kar je prepričljiv dokaz, da pripadate k naši novi demokratični Jugoslaviji. Obljubljamo, da vas bomo zvesto podpirali, dokler ne bo priključena vsa Slovenska Koroška k FLRJ.

Vipavčani pa so napisali v resoluciji naslednje:

»Borba koroškega ljudstva je tesno povezana z našo borbo. Vi ste severni branik slovenstva, v naši novi Jugoslaviji, kot smo mi zapadni. Z vztrajno in dosledno skupno borbo bomo dosegli, da si bomo v čim krajšem času podali roke v naši skupni domovini.

Na stotine resolucij pošilja te dni naše delovno ljudstvo in vse te resolucije jasno izpričujejo globoko razumevanje teženj koroških Slovencev. Kdo naj bi bolje od nas, ki smo prvič svobodno zadihali, razumel bolje brate na Koroškem kakor mi!

partije Grčije in časopisi EAM-a. Ta svoboda je samo navidezna — redakcije teh časopisov ovirajo na vsakem koraku, naklade so majhne. Najjasnejše osvetljeje svobodo tiska dejstvo, da so grške fašistične in britanske oblasti na Peleponezu izdale odredbo: Kdor čita časopis KP Grčije — bo obesen, kdor čita časopise EAM-a — bo ustreljen. Anketna komisija bo morala priti do pravih zaključkov, ki bodo osvetlili fašistično delavnost sedanje vlade, ki je odgovorna za državljansko vojno, in osvetlili prav tako, da je jedro krivde vojnega požara v bivanju britanskih čet, ki se tudi dejansko počutijo okupatorja in gospodarja položaja.

Atene same kažejo čudno sliko. Povsod angleški vojaki, izpraznili so celo dežje domove in zavetišča, na

zahtevo britanskih oblasti. Otroci so morali na cesto, v domove pa so se vgnezdili ošabni tuji. Plače delavcev in nameščencev ne zadostujejo niti zdaleka, valuta je padla — 2.500 drakem za kilogram kruha. Prostitucija je zavzela tolikšen obseg kot ga Atene ne poznajo. Zenske se prodajajo britanskim okupatorskim vojakom, da lahko živijo. Vojaki — tuji — pa se obnašajo do skrajnosti nekulturno, kot so vajeni v svojih angleških kolonijah.

Dežela je še vsa razrušena, prometne žile leže še od končane vojne neobnovljene. Obenem pa divja že leto dni državljanska vojna, v kateri se je ljudstvo priključilo demokratični armadi, ki se bori za demokratično vsebino vladanja in popolno neodvisnost Grčije.

Puljsko ljudstvo je manifestiralo ob podpisu mirovne pogodbe

Na dan podpisa pogodbe 10. t. m. se je Pulj prebudil ves okrašen z zastavami. Vse tovarne, podjetja in trgovine so bile zaprte. Delavci niso odšli na delo, ker so hoteli na slavnosten način proslaviti praznik osvoboditve.

Po vseh mestnih okrajih so priredili zborovanja, po katerih so ljudske množice z zastavami in napisi ter med petjem bojnih pesmi odšle v sprevedu v središče mesta, kjer je bilo slavnostno zborovanje. Na transparentih je bilo mogoče čitati gesla: »Danes je tukaj Jugoslavija«, »Živel jugoslovanski Pulj«, »Živela ljudska oblast« itd.

Na tribuni, ki je bila okrašena s številnimi italijanskimi in hrvaškimi zastavami, so bili predstavniki MNO-a in antifašističnih organizacij.

O pomenu 10. februarja, ko se Pulj priključuje k Jugoslaviji, je govoril član glavnega odbora SIAU-a Jakov Ravnić. Izrazil je obžalovanje ljudstva, ker niso bile izpolnjene vse njegove težnje, in je del naših bratov ostal še nadalje izven Jugoslavije. Govornik je poudaril, da se bo ljudstvo Pulja s priključitvijo k Jugoslaviji znebil nepravilne in pristranske vojaške uprave ter zločinskih policije, ki je pod zaščito ZVU ter v sodelovanju s temnimi neofašističnimi elementi zatirala antifašistično ljudstvo Pulja. »Čeprav je naše veselje skaljeno, ker ni z nami vsa Juljska krajina,« je nadaljeval Ravnić, »smo prepričani, da bo tudi naše ljudstvo, ki je ostalo onstran tako imenovane francoske črte, prej ali pozneje z nami v naši skupni domovini Jugoslaviji.

Znana fašistka umorila britanskega brig. generala v Pulju

Pred poslopjem zavezniške komande mesta v Pulju je bil ubit poveljnik 13. angleške pehotne brigade.

Spričo tega dogodka so zavezniška vojaška oblastava odredila policijsko uro za čas od 14—7 zjutraj.

Ze okrog 13.30 je v Pulju tako, kakor da bi bil v obsednem stanju. Skupna vojaška in civilna policija patrolira. Na križišču ulice stoje oklopni vozovi.

V zvezi z umorom angleškega brigadnega generala R. W. H. De Wintona v Pulju je zavezniško poveljstvo v Padovi izdalo »Poročilo o umoru brigadnega generala De Wintona, komandanta 13. pešadijske brigade.

General je prišel v svoj glavni stan v Pulju okrog pol 10. dopoldne in ukazal straži, naj se uvrsti v parado. Medtem ko je pregledoval čete, je Italijanka Maria Pasquinelli oddala nanj iz neposredne bližine tri strele in se je general takoj zgrudil mrtev na tla. Zena je oddala še četrto strel na nekega stražarja, nato pa je bila aretirana in je zaprta v angleški komandi. Morilka Maria Pasquinelli je Italijanka, ki je bila poslana v Pulj kot uradnica Italijanskega odbora za izseljevanje.

Kot posledica atentata na generala De Wintona so zavezniške oblasti v Pulju odredile policijsko uro od 14. do 7. davi. Začasno je bilo ustavljeno tudi kvevranje na parnik »Toscano«, ki joje italijanske izseljence v Italijo.

FIZKULTURA

Ob zaključku I. kongresa Fizkulture zveze Jugoslavije

Prvi kongres fizkulture zveze Jugoslavije je bil nedvomno največji dogodek v zgodovini našega fizkulturenega gibanja, saj pomeni prelomnico med starim naziranjem o namenu in pomenu fizkulturenega gibanja ter med novo miselnostjo, da sport ne more biti samemu sebi namen, ampak ima višje cilje, služiti mora delovnemu ljudstvu ter dvigati njegove obrambne sposobnosti in delovne zmoglosti.

Uspeh kongresa, ki ga moramo posebno poudariti, pa je enotnost fizkulturenega gibanja v FLRJ. Iz raznih poročil delegatov ter diskusij je bilo zaznati popolno vskladanje dela in enotno pojmovanje nalog, ki stoje danes pred nami. Ta enotnost je danes, jamstvo za naše bodoče delo, je jamstvo za naš nadaljnji razvoj, ko pričakujemo v bodočnosti uspehe kot jih je že naše ljudstvo doseglo na drugih področjih dela.

Toda ni bil samo v tem uspeh kongresa in v referatih, ki so ocenjevali naše preteklo delo in dajali smernice za bodoče, temveč je bil velik uspeh tudi v tem, da so kongresu prisostvovali delegacije inozemskih delegatov iz Albanije, Bolgarije, Romunije in Madžarske, katere so v svojih pozdravnih govorih izražale priznanje napredku fizkulture v Jugoslaviji ter izjavile, da je fizkultura tudi v njihovih deželah že krenila po isti poti, ter da pričakujejo od dela in sklepov kongresa mnogo, kar bo še povečalo enotnost fizkulturenega gibanja na Balkanu.

FIZKULTURO V VSAKO VAS, SOLO IN TOVARNO

Nimam namena podajati referatov, ki so bili podani na skupščini v celoti, saj je o vsem tem že pisalo dnevno časopisje in vsi zbrani članki so v Poletu, vendar bi rad poudaril nekatere značilnosti in važne določbe kongresa, ki zanimajo posebno nas fizkulturnike z Julijske krajine in ki bodo z izpolnitvijo na terenu samem še bolj učvrstile našo organizacijo ter ji dajale ob priložnosti Primorske k Jugoslaviji dale tisti doprinos, ki ga bo Primorska na vseh sektorjih dala.

Iz referata Miroslava Kreačiča, glavnega sekretarja FISAJ-a posnemam: Glede uvajanja nove organizacijske oblike in zbiranja širokih množic mladine v fizkulturnih aktivih je med drugim rekel, da je v LR Srbiji tako delo doseglo že velike uspehe, tako da je ta oblika postala osnovna sila fizkulturenega gibanja. Kreačič je nadaljeval:

Mi hočemo ustvariti v vsaki vasi v vsaki šoli, tovarni ali ustanovi fizkulturni aktiv, ki naj deluje in živi; za take aktivne moramo pripraviti program, okrog katerega se bodo strnili, podpirati jih moramo z raznimi navodili, tečajji, instruktorji in materialno, tako da se bo ta program tudi lahko izvedel. Poleg tega bi moral naš kongres uvesti v delovni program tekmovanje v obliki ljudskega peterboja, zlasti za fizkulturne aktivne na vasi.

Ljudski peterboj pa mora biti enostaven, ljudski, praktično izvedljiv, ter bo moral v glavnem temeljiti na programu tekmovanja za fizkulturno značko.

TEKMOVANJE ZA FIZKULTURNI ZNAK

Iz referata tov. Slobodana Bosiljčiča, glavnega sekretarja F. Z. Srbije lahko posnemamo sledeče:

Sistem tekmovanja je bil preveč okoren in centraliziran, omejen samo na določene datume ali teren, kar je onemogočalo večini tekmovalcev izpolniti norme.

Nadalje je bilo osvojeno, da se kratica ZREN za fizkulturni znak v bodoče ne uporablja več, ker je sama beseda izgubila vrednost na pomenu in ne odgovarja več pomenu tekmovanja za fizkulturni znak. Do uvedbe nove kratice naj se uporablja »fizkulturna značka«. Tekmovanje se mora v bodoče decentralizirati po društvi in vso odgovornost za izvedbo tekmovanja nosijo v bodoče fizkulturna društva, ki so dosedaj zvrščala odgovornost na centre in komisije ZREN-a, ki so se smatrale kot nekaka posebna organizacija. V bodoče so centri in komisije samo tehnično upravna telesa, ki za svoje delo odgovarjajo neposredno svojim organizacijam.

Važen sklep je bil tudi ta, da bodo lahko tekmovali na republiškem ali državnem prvenstvu v letu 1948 samo oni fizkulturniki, ki so osvojili najmanj bronasto fizkulturno značko.

O DNEVU FIZKULTURNIKOV V LETU 1947

Ne bom naglašal posebnega pomena fizkulturenega gibanja za splošni, gospodarski in kulturni dvig naših narodov niti ne bom poudarjal važnosti fizkulturnih zletov za dvig množičnosti, saj se mi zdi to samo po sebi umevno. V dnevu fizkulturnikov hočemo pritegniti v našo organizacijo novih tisočev fizkulturnikov, zlasti delavcev in kmetov. Ti zleti morajo dati našim vodstvom in organizacijam konkretno vsebino dela. Fizkulturni dan, ki ga bomo proslavili letos, mora odpreti najširšim množicam delovnega ljudstva pot v fizkultureno gibanje. Po okrajih, okrožjih, mestih in vseh vseh ljudskih republik, bodo na dan fizkulturnikov zleti, javni nastopi, različna tekmovanja v ljudskih peterbojih in podobne druge fizkulturne manifestacije.

Fizkulturni dan po vsej Jugoslaviji bo 15. junija 1947. Pred nami stoji organizacija fizkulturnih dnevo, ki se bodo vršili v naših okrajih v centrih Postojna, Ilirska Bistrica, Ajdovščina, Idrija in Tolmin. Vse fizkulturne orga-

nizacije iz navedenih centrov so dolžne že danes pripravljati material, da bodo pravočasno pripravile vse potrebno za uspešno organiziran okrajni fizkulturni zlet ter fizkulturno parado, ki mora biti krona vsega fizkulturnega dela.

FIZKULTURNI JULIJSKE KRAJINE NA FIZKULTURNEM DNEVU V BEOGRADU

Komisija, ki je zasedala za časa kongresa v Beogradu in razpravljala o dnevu fizkulturnikov v letu 1947, je sprejela sklep, da se na dan 15. junija 1947 vrši v Beogradu vsežvezni zlet fizkulturnikov s fizkulturnim defilejem. Komisija je sprejela naslednje temeljne točke:

1. Cilj in naloga proslave je, da manifestira moč, organizacijo in polet mladega pokolenja Titove Jugoslavije ter dosežene uspehe fizkulturenega pokreta, da bo močna vzpodbuda za bodoče delo.

2. Da bo manifestacija vsestranosti, množičnosti fizkulturenega gibanja.

3. Da prikaže uspehe po kvaliteti naših fizkulturnikov.

4. Da prikaže fizkulturne vaje, katere se bodo naslanjale na nacionalne značilnosti, elemente narodno-osvobodilne borbe, vsakodnevno delo naših ljudi po tovarnah, šolah in vaseh.

Dnevu fizkulturnikov bo prisostvovalo 5000 fizkulturnikov iz vseh federalnih republik Jugoslavije ter 10.000 fizkulturnikov iz Beograda in jugoslovanske armade.

Iz Slovenije bo na dnevu fizkulturnikov v Beogradu nastopilo 450 izbranih fizkulturnikov LRS. Med važnimi sklepi komisije, ki je zasedala, je tudi ta, da se zleta v Beogradu lahko udeležijo 400 fizkulturnikov in fizkulturnice Julijske krajine, ki bodo nastopili samostojno v defileju in na nastopu. Za fizkulturnike Julijske krajine je to odlikovanje za njihovo poštovno delo in naj bo to vzpodbuda za bodoče delo na fizkulturnem polju. Fizkulturniki Julijske krajine bodo nastopili na fizkulturnem zletu s prostimi vajami, ki ponazorijo delo našega delovnega človeka, kmeta in delavca. Vaje, ki so že napisane in že razdeljene po terenu naj omogočijo, da iz vrst tisočev fizkulturnikov iz Julijske krajine izberemo res one, ki so vredni, da zastopajo fizkulturno gibanje Julijske krajine na vsežveznem zletu v Beogradu.

Izbrani fizkulturniki Julijske krajine, ki bodo nastopili na zletu v Beogradu, bodo 14 dni pred zletom taborili v določenem kraju Julijske krajine, kjer se bodo posebej pripravljali za defile in nastop ter teden dni pred zletom taborili v skupnem taborišču fizkulturnikov v Beogradu, kjer bodo ponavljali vaje za nastop ter se pripravljali za fizkulturni dan.

FIZKULTURNA DELEGACIJA PRI PODPREDSEDNIKU VLADE FLRJ E. KARDELJU

Ob zasedanju kongresa je fizkulturna organizacija s predsednikom fizkulture zveze Jugoslavije tov. Ratom Dugonjičem na čelu obiskala podpredsednika vlade FLRJ Edvarda Kardelja. Delegacija je podpredsedniku zvezne vlade poročala o delu in sklepu kongresa ter mu prinesla pozdrave vseh fizkulturnikov Jugoslavije. Podpredsednik se je zahvalil za pozdrave, nato pa je dejal: »Zvezna vlada je prepričana, da bo kongres močno vzpodbudil našo fizkulturno po vsej državi. Razumljivo je, da je zvezna vlada kakor naše ljudstvo zelo zainteresirana, da bi fizkultura stvarno zajela najširše množice. Za vse to so potrebna gnotna sredstva in zvezna vlada, kakor republiške vlade bodo dele kolikor bo mogoče. Treba pa je upoštevati, da je pred nami izredno veliko nalog na vseh področjih v izgradnji naše države ter zahtevajo te naloge od nas velikih naporov finančnih sredstev. Po drugi strani pa ne moremo fizkulturne obravnave kot nekaj manj važnega, ker pospešuje blagostanje in napredek našega ljudstva in srečnejše življenje vsakega posameznika. Prav zaradi tega je postala tako množična. To pomeni, da je dobila pri nas fizkultura takšen polet, ker je povezana s splošno preobrazbo naše domovine in z velikimi pridobitvami osvobodilne borbe naše revolucije.

To kar je značilno za našo borbo, za našo revolucijo, je skrb za človeka in za njegovo blagostanje. Skrb za dvig fizkulture izvira prav iz tega. Po vsem naravno je, da težijo reakcionarne sile, v rokah pa imajo gnotna sredstva za razvoj fizične kulture, za tem, da bi s pomočjo sporta vzgajale ljudi za potrebe kapitalizma. Ta vzgoja ima namen, da bi ustvarila fizično močne avtomate, ki bi mogli služiti kapitalističnemu gospodarstvu.

Naravno je, da so bile v stari Jugoslaviji takšne težnje, in da se ostanki takih teženj ponavljajo tudi danes. Po mojem mnenju se je potrebno neprenehoma boriti za pravilno smer v naši fizkulturi, kateri je dala vsebino naša narodnoosvobodilna fronta.

Naša fizična kultura zato ne more biti enostranska, vzgajati mora fizično in umsko. Prav tako je razumljivo, da ne more biti nekaj kar je »nad politiko«, ne more biti nad vsem tistim, kar se v državi ustvarja, ne more biti »nevtralen« glede vprašanj, ki so pereča vprašanja naše polne zmage v izgradnji naše države.

Jasno je, da ri še posebej potrebno naglašati ogromno važnost, ki jo ima fizkultura za našo obrambo, za moč naše vojske in za naše gospodarstvo. Vsekakor naj bi bil naš cilj, ki ga je treba čimprej v popolni meri

Načrtna proizvodnja

Ni nam izginila iz spomina težka gospodarska kriza iz let 1928 do 1931, ki prav za prav vse do vojne ni ponehala. Kajti komaj si je svet po letu 1934 nekoliko opomogel, je leta 1937 že pričela nastopati druga kriza in nje razvoj je zavrla samo vojna. Jasno so nam pred očmi še vse posledice te krize: polomi bančnih in industrijskih podjetij, konkurzi trgovcev, zamrzovanje vlog malih hranilcev, samomori, milijoni brezposelnih v Ameriki in Evropi, lakota in hiranje milijonov ljudi, porast tuberkuloze itd. Kriza ni divjala nič manj huje kakor vojna.

Ekonomiki že dolgo vrsto let proučujejo probleme in zakone kriz. Ugotovili so cikličnost nastopanja konjunktur in kriz, toda niso mogli najti zdravila, ki bi v pogojih kapitalizma krize lahko odstranilo ali njih nastop vsaj zavrl. Zato je ves svet ostrmel, ko se kriza, ki je zajela ves svet, vse kapitalistične države od prve do zadnje, z vsemi polodvisnimi in kolonialnimi državami, ni dotaknila Sovjetske zveze. Docela pravilno so tudi kapitalistični ekonomiki pripisovali ta zdravilni pojav v Sovjetski zvezi nje načrtnemu gospodarstvu. Metodiko načrtovanja, vsaj kolikor se tiče investicijskega programa, so poskušali prenašati tudi v gospodarstva kapitalističnih držav; imamo že izpred vojne in po vojni celo vrsto štiri letnih in petletnih načrtov v Nemčiji, Italiji, Angliji, Holandiji, Argentini itd. Toda ti načrti ne morejo odstraniti kriz. Zdravila proti krizam v pogojih kapitalizma ni.

Običajno se kot vzrok krize navaja nadprodukcija dobrin. Toda objektivne nadprodukcije — to je nadprodukcije blaga, za katere ne bi bilo potreb — ni; razen morda prav majhnih lokalnih izjem, kakor n. pr. bogat ribolov v kraju, ki nima prometnih zvez za izvoz. Obstoj pa subjektivna nadprodukcija, nadprodukcija gledana s stališča kapitalista, ki svojih izdelkov ne more na tržišču vnovčiti po cenah, ki bi mu zagotavljale obrestovanje vloženega kapitala, jih ne more realizirati, ker manjka na strani povpraševanja po blagu kupna moč, manjkajo plačilna sredstva. Zato je tov. Stalin pravilno ugotovil na XVI. konferenci partije, da plačilna sredstva in povpraševanje po blagu v pogojih ka-

pitalizma stalno zaostajata za produkcijo, dočim sta plačilna možnost in povpraševanje v sovjetskem gospodarstvu stalno pred njo in višja od proizvodnje. Vendar tudi taka subjektivna nadprodukcija še ni sama vzrok splošne gospodarske krize. V pogojih kapitalizma pa pač kapitalist opusti produkcijo proizvoda, ki mu ne donaja dobička in iskal dobiček drugod, ali pa bo celo, kakor brazilski plantažniki kave, proizvod uničil. Nastanek splošne krize temelji v samih protislovnih kapitalističnega gospodarstva, v anarhični proizvodnji, v pretirani spekulaciji, v prenapetosti izrabljanju kreditov v dobah konjunktur, predvsem pa v funkciji denarja. Denar je v pogojih kapitalizma blago, okoli njega in zaradi pridobivanja denarja se suče vse gospodarsko delovanje, vsa proizvodnja. Dobiček je vodilo gospodarjenja, zaradi tega, da si bo pridobil denar, najame kapitalistični podjetnik kredit, zgradi tovarno, nabavi surovine, prične producirati — in ko vidi, da se je zašpekuliral, da ne more prodati izdelka po zamišljenih cenah, ker je previsoko špekuliral pri surovinah, ko ne more plačati obresti za najeti kredit, ustavi proizvodnjo, ali napove konkurz. Ta konkurz povzroči druge, krediti se ustavijo, na borzah nastajajo polomi, brezposelnost nastopa, s tem zmanjšanje kupne moči in novo zmanjšanje proizvodnje in kriza je tu.

V zemlji, kjer je izkoriščanje človeka po človeku odstranjeno, kjer je odstranjeno protislovje med družbenim delom in lastnino proizvodnih sredstev, kriza ne more nastopiti. Denar ni več blago, temveč se je spremenil v merilo dela in potrošnje, v sredstvo države, s katerim vrši evidenco in kontrolo nad gospodarstvom, s katerim uvrščuje vezi med mestom in vasjo. Proizvodnja se ne suče več okoli denarja, temveč nasprotno, proizvodnja, proizvedene dobrine, so postale podlaga denarja. Zlato ni več denar.

Merilo za proizvodnjo so postale potrebe, tako potrebe po potrošnih dobrinah, kakor tudi potrebe po novih produktivnih sredstvih v zameno za izroščene in za povečanje produkcije. Blago se proizvaja plansko. Njemu nasproti stoji vnaprej ugotovljena potrošnja, po-

vpraševanje, ki je vnaprej regulirano po plačilnih možnostih na osnovi izračunanih in v denarju izraženih fondov plač, mezd, državnih dohodkov. Za tako planiranje proizvodnje in potrošnje je seveda potrebno tudi planiranje cen. Cena ne nastaja na trgu, temveč se določa vnaprej na osnovi proizvodnih stroškov, ki so družbeno neobhodno potrebni za ustvarjanje dobrin, in na osnovi splošne gospodarske politike države. Čim nižji so seveda proizvodni stroški, tem hitrejši dvig gospodarstva je možen. Zato, nesigurnost v proizvodnji so tako seveda izključeni. Skratka: Vnaprej so ugotovljene potrebe po blagu in denarju, vnaprej so ugotovljene cene in po njih se ravna i produkcija i obrok denarja. Momenti, ki ustvarjajo krize, so odstranjeni, zato sovjetsko gospodarstvo ne pozna ne kriz, ne konkurzov, ne brezposelnosti in ne zapravljanja produktivskih sredstev — rjavečih strojev, ki še niso opravili svojega dela, pa jih je kriza ustavila.

Gospodarstvo, ki je odstranilo krize, nudi možnost naglega in neprekinjenega razvoja, naglega dviga industrije, naglega porasta obsega blagostanja. To so nam pokazale sovjetske petletke in to nam bo pokazala tudi jugoslovanska petletka. Seveda so za ustvaritev takega naglega razvoja potrebni tudi izredni napori ljudi, ne samo tistih, ki zavzemajo vodilne položaje v gospodarstvu, temveč prav vseh milijonov delovnih ljudi. Izpolnitev produktivskega programa pomeni naglo jačanje gospodarstva. Vsak delovni človek je del mehanizma, je kolesce, ki sodeluje v izpolnitvi produktivskega načrta, v uresničenju celotnega gospodarskega načrta, v odstranitvi možnosti kriz, v naglem dvigu obsega blagostanja. Tega se moramo zavdati prav vsi. Dokler je naš gospodarski načrt na papirju, ne velja dosti, šele ko ga bomo izpolnili, ko ga bomo uresničili, bomo lahko rekli, tudi jaz in ti sva sodelovala pri dviganju blagostanja, pri uničevanju kriz.

Jasno je, da v pogojih kapitalizma načrtno gospodarstvo v tej obliki ni mogoče. Zato ga bodo krize pretresale vse do tlej, dokler ti pogoji ne bodo odstranjeni, to je dokler bo denar, dobiček vodilo produkcije in dokler bo zaradi tega vodila obstojala anarhična proizvodnja, izkoriščanje človeka po človeku s pomočjo lastnine proizvodnih sredstev.

Branko Premrov.

V tednu naše knjige je bilo izvedenih v Slovenskem Primerju na stotine bralnih večerov

Teden naše knjige v Kopru

Vodstvo ljudske prosvete na vasi predstavljajo ljudsko izobraževalni sveti, ki jih imamo po številu 170. Ljudsko prosvetni sveti so s sodelovanjem vseh množičnih organizacij izvedli široko kampanjo za ljudsko prosvetno delo v okviru tedna naše knjige in se je na celotnem ozemlju Slovenskega Primerja vsililo več sto bralnih večerov, okrog 260 Prešernovih proslav, s katerimi je bil kampanjski teden zaključen; dokončno je bilo urejenih 182 ljudskih knjižnic, ki vsebujejo 46.756 naprednih knjig. Kulturna akcija te oblike je zajela prav vse okraje, kjer je bila udeležba ljudstva res množična in se je manifestirala globoka ljubezen do slovenske napredne knjige.

Koprski okraj se je pripravil na teden naše knjige z intenzivno kampanjo, kar so zgornjo pričali razni napisi, urejene izložbe s knjigami in parole, posvečene vzgoji ljudskih množic s posebnim ozirom na knjige, ki so nam dostopne. V okraju je urejenih 20 knjižnic z več

tisoč najnovejšimi knjigami. Knjižarne v Kopru, Izoli in Piranu so se v tem tednu skoraj spraznile. Teden se je zaključil s kulturnimi prireditvami, posvečenimi pesniku Francetu Prešernu, ki so bile bogate in globoko po svojih programih.

Ne le v tistem Kopru, tudi po zasneženem Grgarskem, Tolminkem in Idriji pa do Postojne je ob teh večerih v knjižnicah, čitalnicah in po družinskih domovih pozno gorela luč. Na Colu je kljub burji gazio 120 vaščanov polmetrski sneg, samo da so se lahko udeležili skupnega bralnega večera. Lepo jim je uspel tudi Prešernov večer, v katerega so vložili peveci, recitatorji in delavna učitelja mnogo truda. Nova knjižnica Krajevnega ljudsko izobraževalnega sveta je bila ves teden prazna, ker so vsovala knjige po okoliških vaseh. Tudi v Vipavi je bilo uspel bralni večer, na katerem so se seznanili številni udeleženci s »Požganico« in številnimi odlomki iz »Slovenskega Zbornika«. Teden so prav tako zaključili s Prešernovo proslavo. Iz Vipavskega okraja so doslej prišla poročila o 70 bralnih večerih in 6 kulturnih prireditvah poleg 40 Prešernovih večerov. Zanimiva je pestrost kulturnih programov, ki so bili ob priliki tedna izvedeni. Sam Vipavski okraj je v tednu naše knjige nakupil za 60.000 lir novih knjig. Posebno se je odlikovalo delavstvo destilacije in predelave sadja v Ajdovščini, ki je kupilo za 11.500 lir knjig.

Okraj Hrpelje-Kozina tudi ni izostal. Izvedeni so bili številni bralni večeri, ki se jih je udeležilo ljudstvo kljub silnemu snežnemu viharju. Prav tako so bile številne Prešernove proslave, najprej v vasi pa so v tem tednu zbrale za ljudske knjižnice po 400 do 500 lir. Tolmačijo tako, da bodo sedaj redno dokupovali knjige za svoje knjižnice, glavno pa je, da je položen temelj.

V Radohovi vasi v Postojnskem okraju je mladina za teden naše knjige ob-

POHVALE IN PRIZNANJA

Na podlagi načrta centralnega odbora je posebna komisija sklenila, da se podelijo nagrade, pohvale in priznanja nekaterim našim fizkulturnikom, organizatorjem in fizkulturnim društvom.

Priznanje in nagrade so podelili: Fizkulturnemu kolektivu CDJA »Partizane, FD Crvena Zvezda, FD Hajduk in FD Split iz Splita, fizkulturnikom Julijske krajine in študentom fizkulturenega inštituta za fizkulturno in šport.

Priznanje za uspeh pri mednarodnih tekmovanjih so dobile reprezentance FLRJ, ter fizkulturniki Avgust Prosinček, Svetozar Gligorič, dr. Peter Trifunović, Franjo Puncić, Josip Palada, Rajko Mitić, Zlatko Čajković, Ivan Horvat, ing. Stanko Bloudek, poleg tega pa še 33 fizkulturnikov iz Jugoslavije.

Fizkulturniki Julijske krajine so v znak priznanja za njihovo preteklo delo prejeli spominsko zastavico FISAJ-a in spominsko diplomu. S tem so fizkulturniki Julijske krajine za njihovo poštovno delo prejeli najvišje priznanje kongresa ter objavili, da bodo v bodoče storili vse, da bodo vredni nosilci tega priznanja.

novila in preuredila prosvetno dvorano Mladinskega doma. Prvi bralni večer se je izvedel prav v tej prenovljeni dvorani. Večera se je udeležilo 60 vaščanov.

V Trnaju je zbrala mladina za svojo knjižnico 35 naprednih knjig, ljudski in izobraževalni svet pa ji je obljubil 3000 lir podpore, da bo knjižnica izpolnjena. O knjigi in o naših najboljših pisateljih so se pogovorili vaščani Trnja na množičnem sestanku. V vasi Studeno je bilo 6 čitalnih krožkov, ki so se vršili kar po domovih. Zanimiv je bil lov za petrolejem, ker zaradi snežnega viharja tri dni ni gorela elektrika, ljudje pa so le hoteli čitati. Isto razumevanje so pokazale Hrašče, vas Slavina, Prestranek, Zeje in ostale vasi. V Postojni so se zbirali sindikalisti k čitalnim uram po tovarnah in uradih. Pionirji so razdelili svojim najboljšim tovarišem kot nagrado za marljivo učenje izključno knjige. Mladina postojnske gimnazije je izvršila svojo agitacijo in propagando za teden knjige v Postojni sami. Polnoštevno se je udeležila bralnih krožkov in Prešernova proslava, ki so jo izvedli skupno z borci, je žela splošno pohvalo.

V Grgarskem okraju je zapadlo v tem tednu nad en meter snega, kar pa ni oviralo Okrajnega ljudsko izobraževalnega sveta, da ne bi obiskali svojega terena. Prisostvovali so množičnim prosvetnim sestankom ter sejam vseh krajevskih ljudsko izobraževalnih svetov. Kot važen sklep so sprejeli, da se bodo združile manjše knjižnice v večje, ki bodo na razpolago vsem ljudem, kjer pa knjižnic še ni, so izvedli temeljite priprave, da se čim prej ustanovijo. Postavili so si dobre knjižničarje. Uredniki Stencasov so v tem tednu imeli precej dela. Posebno so se izkazali pionirji in mladina. Grgarski okraj sedaj premore 17 večjih ljudskih knjižnic. Teden so zaključili s Prešernovimi proslavami, ki so uspele kljub vremenskim neprilikom. Prva poročila so prišla iz zasneženega Tolmina in Idrije, kakor tudi iz Bistrice javljajo, da je tudi v teh okrajih teden naše knjige lepo uspel. Ljudske knjižnice, posebnost pa sindikalne, so se znatno pomnožile. Ponekod so imeli tudi knjižničarske tečaje in so že lepo uredili združene knjižnice, ki so nastale po spoju različnih manjših knjižnic.

Teden naše knjige, bralni večeri, kulturne prireditve, pregled in spoj knjižnic, kakor tudi zaključne Prešernove proslave, so pokazale napreden duh, ki danes vlada v naših krajih.

ŠOLA V ZAGORJU NA KRASU

Na naši šoli so se vršili v »tednu naše knjige«, vsak dan od vključno nedelje, 2. t. m., čitalni krožki, ki so se zaključili v soboto 8. t. m. s Prešernovo proslavo in razdelitvijo spričeval. Te krožke so pionirji kljub burji in slabemu vremenu posejali z velikim veseljem. Aktualne mladinske knjige so jim zelo ugajale, izmed vseh pa najbolj knjiga »Deček iz Leningrada«. Po branju gotovih odlomkov se je razvila tudi kratka diskusija, iz katere si lahko posnel mnenje in zadovoljstvo pionirjev. Na proslavi so pionirski podali O. Zupančičevo Pesem mladine ter Prešernove: Zdravljica, Orglar, Vrba in Strunam in zapeli pesem »Slovenec sem«. Po končanem sporedu je bil najboljši učence obdaruvan s knjigo »Zgodbe o Leninu.«

DELO NOVE GOSPODARSKE KOMISIJE V POSTOJNI

Pri Okrajnem NOO v Postojni se je ustanovila gospodarska komisija, ki ima nalogo pretresati gozdarska, sadlarska, živinorejska in poljedelska vprašanja ter skrbeti za strokovna predavanja.

Pred nekaj dnevi se je vršila prva seja te komisije. Na podlagi poročila okrajnega gozdarja je bilo možno ugotoviti, da so v gozdovih našega okraja pobrani vsi mešički borovega jelca in to po večini s prostovoljnimi delci. Vsi posestniki borovih nasadov, na pobudo ljudske oblasti, so se z verno lotili odstranjevanja tega škodljivca. To delo je dovelo prizadele do velikega uspeha in gozdni čuvaji vestno pregledujejo nasade, kajr se še tu pa tam pojavi kak posamezen primer tega mrčesa in ga tudi odstranijo.

Ze obrambo proti gozdnim požarom so bili postavljeni ob železnici obrambni zidovi in poleg zidov so bili napravljeni še 2 m široki obrambni jarki. V kolikor niso postavljeni zidovi in napravljeni jarki, se jih bo obnovilo ali postavilo nove in to s prostovoljnimi delci. Ti zidovi in jarki so predvsem potrebni ob železniški progi Postojna—Matenja vas. Tudi ceste in poti se bodo osnažili trave in ruševja.

Po vseh krajevnih NOO našega okraja je v teku postavljanje gozdnih svetov, iz katerih se bo izvolil okrajni gozdni svet, ki bo prirejal konference in posvetovanja o gozdarskih problemih.

Naši gozdni posestniki bi morali polagati večjo pozornost orehovim nasadom, ker bo sicer to koristno drevo pri nas izumrlo, potrebno pa je tudi gojenje kraških nasadov.

PRVE MLADINKE SO SE JAVILE ZA ŠAMAC-SARAJEVO

Mladina iz vasi Zagon je na masovnem sestanku razpravljala o velikih nalogah, ki stojijo v letošnjem letu pred mladino in to je gradnja proge Samac—Sarajevo in s tem v zvezi akcija za »Teden naših brigad«. Tov. Srca Marija in Maver Fanti sta se prostovoljno javili za delo. Tudi ostala mladina bi se z veseljem odzvala klicu domovine,

toda nekaterim zavirajo odhod starši. Skušali bodo tem staršem predložiti važnost gradnje te proge in so gotovi, da bodo tokrat našli pri njih razumevanje. Za akcijo v »Teden naših brigad« so se obvezali, da bodo darovali 8 lopat, 5 krampov, nekaj klanf in še drugo potrebno orodje.

Tako smo delali brigadirji lani v Brčkem, letos pa bomo delali v Šamcu še bolje.

Mladina iz Puč je dala pobudo za skupno obdelavo zemlje

Dne 5. januarja t. l. se je nekaj najboljših mladincev iz Puč zbralo na sestanku, kjer so razpravljali, kako bi bilo, če bi v vasi ustvarili kolektiv, to je skupno obdelavo zemlje. Mladinci so v navdušenju sklenili, da bodo zvečer sklicali masovni sestanek vseh vaščanov in tam predlagali svoj sklep. Zvečer so se v šoli zbrali res vsi vaščani in prav pozorno poslušali, kaj jim bo povedala mladina. S popolnim razumevanjem so sprejeli predlog mladine in se domenili, da kdor se hoče javiti za skupno gospodarstvo, naj se javi drugi dan v šoli. Uspeh je bil velik. Ker so vaščani tukaj zelo revni, so uvideli zboljšanje svojega gospodarskega stanja ravno v tem skupnem gospodarstvu. Takoj drugi dan se je za skupno gospodarstvo prijavilo že 15 družin. Do danes se je prostovoljno prijavilo za skupno obdelavo zemlje že 27 družin, to je okrog 140 oseb. Takoj so se vsi v velikem tovarštvu lotili skupne obdelave zemlje in drugih del. Od usta-

novitve do danes so si iz skupne blagajne že nabavili 1.000 kg umetnega gnojila in kupili za 5.000 lir graha za prvo zgodnjo saditev. Vsi so s skupnim gospodarstvom zelo zadovoljni. Dolocili so že, kako se bodo najbolj načrtno lotili dela za nasaditev zgodnjega graha, nato vinogradov in kako bodo ravnali z oljki, kajti to ni le glavni pridelek vasi Puč, ampak se od olja v pretežni meri živi vsa Istra.

Tudi ostali prebivalci v vasi, ki še samostojno obdelujejo zemljo, s pravim zadovoljstvom in ponosom gledajo na novo združeno obdelavo zemlje. Vsi so sklenili, da bodo prej ali vsej vsi pristopili k skupni obdelavi zemlje. Danes pa so vaščani Puč še bolj zadovoljni, ker so se na masovnem sestanku, ki je bil 7. februarja t. l. razveljavil dražbe, potom katerih so prišli 4 mali kmetje pod fašistično Italijo ob svoja imetja. Istim štirim kmetom se je zdaj vrnila zemlja in hiše.

V Popetrah je živahno

Marsikdo izmed čitalcev bo privkrat slisal ime naše vasi. V sru Istre leže Popetre s svojimi malimi sosedi Trsekomi, Zabavljami, Trbešami in drugimi. Ko prvič zagleda vas, te zbode v srce pogled na skrbine požganih poslopj. Tu je pustila fašistična zver svojo zločinski sled, a ljudstvo je trdno in zdravo v duhu. Prekaljeno v borbi stopa po poti obnove k lepemu življenju. Popetre imajo 215 prebivalcev, od teh je dala vas v NOV 19 borcev in 20 vaščanov je bilo interniranih.

Od izvršenega dela po osvoboditvi podajamo sledeče podatke. Polnoštevilo smo se udeleževali udarniškega dela za obnovo, do danes je naša mladina skupno s SIAU dala za obnovo na vasi 5426 ur, za okrajno cesto pa 1867 ur. Vas je 70% požgana, obnovili smo 3 gospodarska poslopja, pri teh smo dali 6340 ur udarniškega dela v vrednosti 200.000 Lir. Zgradili smo delno vaški vodnjak in pri

tem naredili 1900 ur prostovoljnega dela. Vas je bila popolnoma izropana in še po slabi letini onemogla, a kljub temu smo izvršili 7 nabiranih akcij, kjer je bilo nabranega živeža in denarja za 22.300 Lir vrednosti.

Od kar imamo v vasi slovensko šolo, se je naša mladina pridno udeleževala večernih tečajev za izpopolnjevanje v slovenskem jeziku. Do sedaj smo imeli 36 večernih tečajev, uspehi niso zaostali, kar nam priča nabiralna akcija za knjige, za katere je mladina zbrala 3000 Lir. — Nabavali smo si najnaprednejše knjige. V vasi je tudi fizikalni aktiv; poštvalno hodijo vsako nedeljo 3 mladinke po 4 ure hoda v Koper, da tam pričnejo in prenesejo med ostalo mladino najpotrebnejše o fizikuri. Na spomlad si bomo uredili igrišče za odbojko, ki nam jo je podarilo fizikalno društvo v Kopru.

Tudi organizaciji RK vsa pohvala. — Do sedaj je nabral vaški RK 7469 Lir prostovoljnih prispevkov. Pionirji ne zaostajajo v tekmovanju pri učenju. Ob pričetku šolskega leta 1946 je bilo skoraj 6 otrok, izmed 42, sposobnih za II. razred, danes pa jih 25

že z razumevanjem čita slovenske knjige in piše v domači besedi.

Gornji podatki naj neso v svet vesti, da je osvobodilna borba prinesla v najbolj skrito vasico kos novega življenja, življenja, za katerega se je slovenski delavni človek v Istri boril stoletja.

Že vdrugič udarniki

Pagon Ivan, Tehnična baza, Ilirska Bistrica. Klun Karel, Tehnična baza, Koper. Miklavčič Anton, strojni mehanik, Postojna — SICLA, Stefančič Fr., tesarski mojster, Postojna. Sircelj Ant., električar, SELVEG — Ajdovščina. Dežela Jernej, šofer, Cerklje. Stegenšek Klemen, topilniški vodja, Idrija. Jazbar Anton, električar, Idrija — rudnik živega srebra. Božič Mirko, električar, Idrija. Fele Ignac, cestar, Cestna baza, Idrija. Hvala Venčeslav, cestar, Tehnična baza, Idrija. Jerič Anton, miner, Razdrto. Miklavčič Vinko, cestar pri Cestni bazi, Postojna. Valantič Franc, Cestna baza Ajdovščina. Valantič Franc, cestar, Cestna baza ščina, cestar, Cepovan.

IDRIJSKI PIONIRJI SE ZAVEDAJO SVOJE DOLŽNOSTI

Pionirska organizacija je v mestu Idriji zelo živahna. Pionirji so organizirani v odredih, po četah in desetlinah. Zabavajo se na skupnih izletih, svoja telesa krepijo pri redni tedenski telovadbi, svoje znanje poglobljajo na učnih krožkih, svoj poklic izpopolnjujejo na poljudno znanstvenih krožkih, deklice pa se učijo poleg tega tudi vezanja. Vse svoje probleme pa rešujejo skupno na sestankih.

Pred nekaj dnevi je pionirska organizacija dosegla zelo lep uspeh. Na sestanku so pionirji razpravljali o tistih učencih, ki se ne zavedajo svojih nalog, ki so malomarni v učenju, kako bodo te svoje tovariše prepričali, da je učenje prva naloga pionirske organizacije in, da kdor se ne uči, tudi pionir ni.

Ta problem so pa rešili tako, da so pisali staršem nediscipliniranih pionirjev opomin, da naj se otroci bolj pridno učijo in da naj hodijo bolj redno v šolo.

Ta pisma so dosegla svoj namen. Omenjeni tovariši so se v teku enega tedna zelo popboljšali. Bolj pridno se učijo, bolj redno prihajajo v šolo.

Idrijski pionirji bodo še nadalje posvečali vso pažnjo, da bodo ob končani učni dobi gledali pravilno v novi svet.

Silvester.

Kulturno prosvetno delo v Senožčah

V Senožčah imajo 4 bralne krožke in sicer v bolnišnici, ki ga vodi tov. Glešič Jelka, v Prosvetnem domu ga vodi tov. Martinčič Franc, v šoli tov. Sedmak Anton, v privatni hiši tov. Šile Angele vodi tov. Meden Draga. Bralni krožki se vršijo redno vsak večer in udeležba je velika. Zaključili so »Teden naše knjige« s proslavo dne 8. februarja 1947, pri kateri so sodelovali pionirji, mladina in AFŽ. Uredili so tudi knjižnico, knjižničar pa je tov. Ferfila Franc. Okrasili so dve izložbeni okni, kjer so razstavili sodobne knjige.

Imajo svoj pevski zbor, ki ga vodi tov. Meden Draga.

Kulturna prireditev AFŽ v Laborju

Članice AFŽ iz vasi Labor so pred tedno nedeljo pokazale izredno poštvalnost z lepo uspešno kulturno prireditvijo.

Že pri vstopu v dvorano se je takoj opazilo delo pridnih rok; okrašena je bila zelo okusno z zastavami in slikami naših velikih voditeljev Stalina, Tita in Kardelja. Program predstave je bil dobro podan in žene zaslužijo upravičeno vso pohvalo. V nagovoru je tovariš med drugim poudaril tudi junaško vzdržanje istrskih mater za časa fašizma. Opaziti je bilo v očeh navzočih erd do tistih, ki jih je rodila istrska mati, a so danes izdajalci svojega lastnega naroda.

Vse svoje zmožnosti je v tej vasi stavila na razpolago tudi mlada učiteljica iz Bele krajine. Pustila je dom in prišla v Istro, prostovoljno, da pomore ljudstvu iz teme, v katero ga je bil pahnil fašizem. Petindvajset let se je trudila, da bi iz teh ljudi napravil volkove — a mu ni uspelo. S pomočjo tako poštvalnih in predanih ljudi se Istro dviga v lepše in boljše življenje.

Zerjav Srečko.

OTVORITEV TOVARNE MESNIH IZDELKOV V POSTOJNI

Pokrajinsko podjetje Promes je dne 4. t. m. slovesno otvorilo v Postojni svojo prvo tovarno za izdelavo mesnih izdelkov. Otvoritvi so prisostvovali predstavniki ljudske in vojaške oblasti, sindikatov in mladine. Po otvoritvenem nagovoru so si navzoči ogledali tovarno, katere vhod krasijo besede »Tovarna je naš dom« in sestoji iz delavnice, predelovalnice, sušilnice, skladišča in tudi kopalnice za uslužbence. Tudi stroje v pogonu so si ogledali, katerih maksimalna dnevna kapaciteta je od 3000 do 3500 kg. V zvezi s proizvodnjo in delom vseh uslužbenecov, so se lahko dosegli tako vidni uspehi, saj so pri tem delu uporabili 2200 prostovoljnih delovnih ur. Uverjeni pa smo, da se ne bodo pri tem ustavili, nadaljevali bodo z delom in zastavili vse sile, da se premagajo težkote in zapreke pri gradnji nove domovine. Titove Jugoslavije in za koristi našega delovnega ljudstva.

M. V.

Pogovor z dopisniki

Tovariši in tovarišice dopisniki, ali ste že kdaj pri svojem delu pomislili, kakšna je življenjska pot vašega dopisa. Prav gotovo da ne, ker dopis se napiše, bel popisan list položi v pisemski ovoj, nanj napiše kot se to naredi »Primorska borba«. Dopis nestrpno ždi v papirni ječi in prične se njegova pot. Začuden trepete, ko pritiskate nanj z znamko in je začuden, čemu ga toliko božate. Revček niti ne slut, da se poslavljate od njega za vedno. Oddaste ga na pošti, kjer ga pošteno premakastijo, udarec s štampljko ga onesvesti in že se revež znajde v temni poštni vreči. Počuti se kakor ujetnik. Ko pride nekoliko k sebi, začuti, da ni sam, prijetno se stiska k ostalim poštnim pošiljkam in razvije se domač pogovor. Glej ga spaka pa najde tovariša, ki potuje tudi na uredništvu »Primorske borbe«. Kmalu sta prijatelja, imata skupno pot in premišljujeta, kako se bo vse končalo.

»Ne vem, kako se bo to končalo, meni prvi »zdi se mi da slabo, ker je človek, ki me je počelkal, rekel na koncu tole: če boš objavljen, je dobro, če ne, pa boš frčal v koš, zato me skrbí«.

Potovanje pa se nadaljuje. Premetovanja ni ne konca ne kraja. Radovedni ljudje venomer zijajo na naslov, potem se dopis najde spet v drugih rokah in končno pride ves vtroglav v Ajdovščino. Da je v Ajdovščini, mu zaupa dopisnica, ki že drugič rajša skozi Ajdovščino po pomoti, ker so bili na pošti nekoliko nerodni.

V Ajdovščini pregledajo pošto, vse kar je namenjeno na naše uredništvo se znajde na enem kupu. Kadar je mnogo dopisov spodnji kar stojajo. Poštar jih ne usmiljeno zgrabi čez trebuh in jo mahne iz poštnega poslopja. Dopisi kar stiskajo zobe, tako jih tišči človek-poštar s palcem in kazalcem. Komaj pridejo do sape, že izza vogala pridri burja in se začne med pisma. Dopisi spoznajo kakšen je ajdovski »ponizični vetrič«. Poštarja kar suče in dopise zebe kot nas, ki sedimo v bolj hladnih prostorih. Na pol prezeblji popadajo na mojo mizo. Rdeče, zelene, modre, rumene in sive kuverte se prično zbežano ogledovati. Ona v beli poltni obleki je kar nekam pomladanska, rdeča znamka ji ko dekletu roža tičivlaseh. Nekam sramežljivo poveša oči. Iz Postojne je doma, pravi poštna štampljka.

Zdaj pričakujejo strašnega trenutka, češ kaj pa bo sedaj. Dopisi se še bolj

stisnejo v ovojih. Pograbi jih roka »rrsk« in dopis po dolgem času zagleda beli dan. Zadnjič mi je eden izmed dopisov zaupal, da je bil tako zaprt celih 14 dni, zato je prišel tako kasno, krivi pa so ljudje, ki so ga tlačili po raznih žepih.

Na mizi se zbira in v njih papir šumi, kadar jih listaš. Kmalu se privadijo in epoznajo, da ni nikjer nevarnosti. Deležni so pozornosti, večkrat jih preiskuje zdravnik-urednik in počutijo se kar dobro. Ponavadi dobijo tu in tam še kak dodatek, vejico, besedo, stavček. Včasih tudi kaj odpade, če je preveč vsakdanje in ne zažerljivo, tega ker vedo, da tako mora biti. Niti ne vedo da jih človek prebira, da si ustvari sliko, kaj se po naši deželi dogaja. Vsak pove nekaj. Ta o delu, drugi o prosveti, tretji o načrtu, naslednji o mladini, ženah, pionirjih, Rdečem križu o uspehih itd. Vsi ljudje vse vedo, prav pregovor, torej dosti dopisov dosti ve, zato smo vedno veseli, kadar jih jemljemo.

Potem izberemo nekatere najboljše, take ki najbolj stvarno govorijo o delu, o uspehih, o težkočah in o sličnem. Te odločimo, da bodo v celoti objavljeni. Vse ostale pa predelamo in jih zajamemo v kakšnem obširnem članku, ki govori o gospodarskem razvoju, o našem kulturno-prosvetnem udejstvovanju, o napakah in delovanju sploh. Noben dopis ni zavržen, nič strahu, če je pisava nekoliko nerodna, ali če je napisano s »vinčnikom«. Na bojte se napak, le nič strahu če kakšno po domače poveš, saj zato pišemo. Da se učimo. Prepričani smo, da bo peti ali celo deseti dopis pokazal neprimerno več napredka kakor prvi. Že v zadnjem pogovoru z vami, ki je bil priobčen 11. januarja, smo se pomenili, o čem se piše v dopisu. Dopisnik je kakor fotoaparati, mislimo tako, da ždi pripravljen in ulovi vedno zanimivo sliko na film. Tako tudi dopisnik zna ločiti, kaj je vredno pisati, kaj je zanimivo, poučno, vzgojno, pametno ali vredno graje. Ej, vedno se najde kaj za snov ponovnega dopisa, samo misliji je treba bolj pogosto in se posvetiti bolj s srcem in vztrajnostjo dopisovanju. Prav sami se lahko odločite in postanete stalni dopisniki aktivisti, ker je »Primorska borba« glasilo naše Osvobodilne fronte za Vzhodno primorsko okrožje. — Vidite: frontaši, to kar smo mi vsi, ki delamo in ustvarjamo bodočnost naši skupni republik, frontaši moramo dopisovati.

Pri vsem tem pa ne pozabiti, da se učimo in da je naš cilj naučiti se čim več.

Vsi na mladinsko progo, vse za mladinsko progo

Mladina je tista, ki zna sprovesti gospodarsko-politična vprašanja v življenje.

Vest o graditvi proge Samac—Sarajevo je bila sprejeta v okraju Herpelje-Kozina z velikim navdušenjem in z zaobljubo, da bo mladina čim več prispevala k temu velikemu delu.

Kljub temu, da so v našem okraju gospodarske razmere tako skromne, se je mladina iz aktivna Brežec-Gradišče obvezala, da bo prispevala poleg udeležencev na mladinski sivi nekaj hrane in denarja.

Po najnovejših podatkih je mladina aktivna Herpelje-Kozina razumela to veliko delo, zato se je odzvalo 7 mladincev in mladink za gradnjo mladinske proge.

Tudi mladina iz drugih vasi našega okraja ne bo štedila moči, ampak bo z veseljem in ponosom delala, saj ve, da smo letos začeli z načrtnim gospodarstvom in ve tudi, da je od našega dela in poštvalnosti odvisno kdaj bomo ustvarili blagostanje v novem družbenem redu vsem narodom Jugoslavije.

IDRIJSKE ŽENE BODO POMAGALE OPREMITI BRIGADIRJE ZA ŠAMAC-SARAJEVO

Pred kratkim so se poštvalne žene mesta Idrije zbrale v osnovni ljudski šoli. Bilo jih je okrog 200. Z navduše-

njem so sprejele tovariša predsednika odbora Zveze antifašistične mladine Julijske krajine. V svojem referatu jim je tovariš predsednik okr. odbora ZAMJK prikazal politični položaj; glavno, kar je omenil, je bila Mladinska proga Samac—Sarajevo ter borba za Slovensko Koroško.

Tajnica AFŽ mesta Idrije jim je v svojem referatu nakazala bodoče delo, ki v glavnem obsega pomoč v denarju, živilih in sešivanju obleke za mladino, ki bo šla graditi progo Samac—Sarajevo.

MLADINA, PRIJAVI SE ZA GRADNJO PROGE ŠAMAC—SARAJEVO!

Žene so v diskusiji iznesle razne probleme, kateri so jim bili zelo razloženi, tako da so pokazale popolno razumevanje.

Ob zaključku so si postavile več nalog, med katerimi je tudi veliko sodelovanje in pomoč za čim prejšnjo izvedbo priprave za odhod mladine na gradnjo proge Samac—Sarajevo.

Žene mesta Idrije so prav dobro zavedajo, da bo mladina nosilec ljudske oblasti in nove Jugoslavije, zato bodo potom svoje organizacije aktivno sodelovale za čim višjo politično raven naše mladine.

Pozor — slinovka in parkljevka ugotovljeni!

V okrajih Komen in Dornberg — cona A Slov. Primorja je ugotovljena slinavka in parkljevka.

Bolezen je bila vnešena z mladimi prašički iz Furlanije.

Vsak pregon živine-parkljarjev preko demarkacijske črte se strogo zabranjuje. Prevoz s konjsko vprego se dovoljuje samo v najnujnejših primerih pod pogojem, da se izvrši dezinfekcija kopit in koles pred prehodom črte.

Veterinarji naj vrše redno nadzorstvo nad zdravstvenim stanjem živine ob demarkacijski črti.

Vsi psi na področjih krajevnih NOO,

ki se nahajajo ob demarkacijski črti, morajo biti privezani.

Okrajni NOO za Vipavsko naj razdeli na prehode demarkacijske črte potrebne količine dezinfekcijskih sredstev. Okrajni veterinar naj izda na mestih prehoda demarkacijske črte vsa potrebna navodila obojni straži, kako se ima vršiti dezinfekcija konjske vprege.

Dokler ne bo ugotovljeno točno zdravstveno stanje živine v posameznih okrajih cone A, in ker je znano, da vsi okrajji uvažajo prašičke iz Furlanije, veljajo gornji predpisi za vso demarkacijsko črto.

Vsak prekršek gornjih predpisov je takoj javiti okr. NOO.

Preklici

Tov. Gorup Danica iz Kanalskega vrha št. 1 je izgubila osebno izkaznico št. 1600, katere je bila izdana od okr. INOO Grgar ter jo s tem proglašajo za neveljavno.

Tov. Valentič Jožici iz Kanalskega vrha št. 10 je bila ukradena v Trstu osebna izkaznica št. 377, katere je bila izdana od okr. INOO Grgar ter jo s tem proglašajo za neveljavno.

Tov. Ergaver Ivanka, roj. 12. 5. 1918 v Ajdovščini, je izgubila osebno izkaznico št. 463 ter izkaznico SIAU št. 151666 ter s tem proglašajo izkaznici za neveljavni.

Izgubil sem osebno izkaznico št. 430071, katere je bila izdana od ZVU v vasi Dolina pri Trstu l. 1945 na ime Zerjav Albin, roj. 24. II. 1920, kraj Botič pri Trstu, stanujoč v Botiču. Izgubil sem tudi Vojno knjižico od Vipavskega vojnega

področja. Uverjenje o demobilizaciji od iste komande, legitimacijo SIAU — vse izdano leta 1946 in še razni drugi dokumenti, glaseči se na moje ime. Preključem zgoraj navedene dokumente ter jih proglašam za neveljavne.

Izgubila sem osebno izkaznico na ime Ivančič Rozina iz Malih Leč št. 13, okraj Herpelje-Kozina, izdano od okr. Herpelje-Kozina v letu 1946 in jo s tem preključem za neveljavno.

Vsem gojencem III. administrativnega tečaja v Vrhpolju! — Kdor je pomotoma odnesel listnico z osebnimi dokumenti tov. Raste, se naproša, da jo nemudoma vrne na naslov: Rasta Čerkeza, Vrhpolje, p. Vipava.

Tov. Vidi Vodopivec, roj. 14. 7. 1928 v Gorenjah, bivajoča v Gorenjah št. 19, je bila ukradena denarnica z osebno izkaznico ter izkaznico SIAU ter s tem proglašajo izkaznici za neveljavni.